

การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม

ของ

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พูนศุข พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันกับเมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

คำบทสน

- ในการเก็บเอาเรื่อง “การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” มาเล่านี้ ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์จะให้เป็นเวทีกระทบกระเทือนผู้หนึ่งผู้ใด ด้วยความมุ่งร้ายหรือมุ่งหมายทางการเมืองอย่างหนึ่งอย่างใดเลย หากข้าพเจ้ามีความประสงค์เพียงแต่จะบันทึกสัจจะแห่งประวัติศาสตร์ในการต่อสู้ของรัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียว หรือ เกี่ยวเนื่อง กับ ประวัติ ศาสตร์ ของ ชาติไทย ยุค ประชาธิปไตย อย่างปฏิเสธไม่ได้เท่านั้น

ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนไทยทั้งหลายที่ตั้งอยู่ในธรรมและเชิดชูสัจจะ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ท่านผู้นี้ได้ประกอบคุณงามความดีให้กับประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ สมกับพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องท่านปรีดีฯ ขึ้นไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ มีความในพระบรมราชโองการตอนหนึ่งว่าดังนี้

“และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและความจงรักภักดีต่อชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็นอันมากประการ”

และกัสมดังที่ท่านทูตกนต์ธีร์ ศุภมงคล เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน กล่าวว่

“ความจริงชีวิตและงานของท่านปรีดี เป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะส่วนที่ท่านได้ปฏิบัติให้กับประเทศไทยนั้นมีมากมายเกินกว่าที่จะเขียนขึ้นให้ครบถ้วนได้”

การที่ประเทศไทยอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย รอดพ้นมาได้จากการตกเป็นฝ่าย
พ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งได้รับการรับรองจากนานาประชาชาติในฐานะรัฐเอกราช
ให้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ เมื่อ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๙ เป็นประเทศสมาชิกอันดับที่ ๕๕

นี่ก็เป็นผลจากการดำเนินงานของเสรีไทย อันมีท่านปรีดี ฯ เป็นหัวหน้าใหญ่
ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่า รวมทั้งทหารและตำรวจ

ความจริงอันนี้ไม่มีใครที่จะปฏิเสธได้ นอกเสียจากว่าจะเกล้งลืมกันเท่านั้น ตาม
นิสัยคนไทยที่ลืมง่าย

ข้าพเจ้า คิดว่า เพียงแต่ ที่ท่านสามารถยับยั้งไม่ให้ทหารก๊กมินตั๋งของจอมพลเจียง
ไคเช็คเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็เป็น
บุญหนักหนาแก่ประเทศไทยแล้ว เพราะแรงกดดันที่รัฐบาลไทยสมัยสงครามทำกับคนจีนจะก่อ
ให้เกิดเป็นแรงกดดันมหาศาลอย่างไม่ต้องสงสัย ขนาดที่กองทัพก๊กมินตั๋งไม่ได้เข้ามาเหยียบ
แผ่นดินไทย ก็ยังเกิดกรณีเสียะพะกันขึ้น ถ้าทหารก๊กมินตั๋งได้เข้ามาจะสักแค่ไหน ขอให้คิด
กันดู

ท่านปรีดี ฯ ได้กล่าวไว้ในบทนิพนธ์บทหนึ่งเกี่ยวกับที่เจียงไคเช็คขอเข้ามาปลด
อาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยดังนี้

“เดิมสัมพันธมิตรตกลงกันที่จะให้เจียงไคเช็คเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดใน
สมรภูมิจีนและแหลมอินโดจีน เจียงไคเช็คจึงต้องการส่งทหารจีนเข้ามาปลดอาวุธทหาร
ญี่ปุ่นในประเทศไทย ขบวนการเสรีไทยได้พยายามที่จะขอร้องให้สมรภูมิในประเทศจีนอยู่
กับลอร์ดเม้าท์แบทเทนดีกว่าขึ้นอยู่กับจีน เมื่อฝ่ายญี่ปุ่นยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตร
นั้น เจียงไคเช็คขอเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นที่อยู่ในแหลมอินโดจีนตั้งแต่เส้นขนาน
ที่ ๑๖ ขึ้นไป ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นทหารจีนก็จะเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่วัยเอ็ดในภาค
เหนือของอีสานขึ้น ไปและตั้งแต่อำเภอ บางมูลนาก และอำเภอ อุ่มผาง ขึ้นไปทางเหนือ
ข้าพเจ้าได้ร้องขอให้รัฐบาลอเมริกันส่งยกเว้นเกี่ยวแก่ประเทศไทย ครั้นแล้วประธานา-
ธิบดีทรูแมนได้สั่งให้ทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยวางอาวุธต่อลอร์ดเม้าท์แบทเทน ผู้

ก

บัญชาการทหารสูงสุดภาคเอเชียอาคเนย์ คงยอมให้ทหารจีนเข้าปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น เฉพาะที่อยู่เหนือเส้นขนานที่ ๑๖ ของ “อินโดจีนฝรั่งเศส” เท่านั้น พวกก๊วยมินตั๋งในประเทศไทยที่เตรียมต้อนรับทหารจีนอยู่แล้วไม่พอใจจึงก่อกรณี “เสียพะ” ขึ้น

กับบุคคลที่ประกอบคุณงามความดีไว้กับประเทศชาติเช่นนี้ จะไม่เป็นการสมควร เชี่ยวหรือที่เราจะจารึกเรื่องราวของท่านไว้ให้ปรากฏ การที่ข้าพเจ้าเชิดชูยกย่องและคารวะท่านปรีดี ฯ นั้น ก็เช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้ากราบไหว้บูชาพระพุทธรูป ซึ่งข้าพเจ้าไม่ได้ให้อัฐิ ไหว้ปูนหรือกราบไหว้เศษโลหะอย่างหนึ่งอย่างใด แต่ข้าพเจ้ากราบไหว้บูชาด้วยความนอบน้อม ในพระมหากรุณาธิคุณของพระพุทธรองค์ ที่ทรงมีต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ข้าพเจ้ากราบไหว้บูชา ในพระวิสุทธิคุณและในพระปัญญาธิคุณของพระองค์ ที่ทรงชี้ทางบรรเทาทุกข์และชี้สุขเกษมสันต์ ให้กับสัตว์โลกทั้งหลาย

ในทำนองเดียวกัน ข้าพเจ้าเชิดชูยกย่องและคารวะท่านปรีดี ฯ ก็ในส่วนที่เป็นคุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้กับประเทศชาติ ข้าพเจ้าหาได้เชิดชูยกย่องและคารวะในส่วนที่เป็นเบญจขันธ์ของท่านแต่ประการใดไม่

ข้าพเจ้าไม่ได้หวังอะไรจากการกราบไหว้บูชาพระพุทธรูป นอกจากจะเป็นการปฏิบัติในฐานะบุตรแห่งพระตถาคต ที่พึงปฏิบัติต่อกุณธรรมอันวิเศษสุดของพระพุทธรองค์เท่านั้น

ก็เช่นเดียวกันข้าพเจ้าเชิดชูยกย่องและคารวะท่านปรีดี ฯ โดยไม่ได้หวังอะไรจากใครทั้งหมด นอกจากจะเป็นการปฏิบัติในฐานะบุตรแห่งคุณธรรม ที่พึงปฏิบัติต่อกุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้กับประเทศชาติ

ในการเก็บเอาเรื่อง “การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” มาเล่า ก็ดังกล่าวนแล้วว่าข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์จะให้เป็นที่กระทบกระเทือน ผู้ใดหรือมุ่งร้ายผู้ใด เพราะบางท่านก็มีชื่อปรากฏเป็นปฏิปักษ์ (ฝ่ายตรงกันข้าม) กับท่าน

ปรีดี ฯ ด้วยความหลงผิดในเบื้องแรกเช่น อดีตท่านทูตไพโรจน์ ชัยนาม หรืออดีตรัฐมนตรี
ต่างประเทศ ถนัด คอมันตร์ เป็นต้น แต่ต่อมาในภายหลังท่านเหล่านั้น หายจากความหลงผิด
และกลับเป็นมิตรที่ดีของท่านตามเดิม

ดังนั้นเรียกว่าต้นคดปลายชื้อหรือต้นร้ายปลายดี ซึ่งบัณฑิตทั้งหลายสรรเสริญ
เพราะทุกคนอาจหลงผิดและทำผิดได้ แต่ทุกคนก็มีโอกาสที่จะเข้าใจถูกและทำถูกได้เช่นกัน
นอกจากบุคคลที่เป็นเช่นคอกบัวที่ยังเกลือกกลิ้งอยู่ได้ตม ก็เป็นกรรมของสัตว์พระโปรตไม่ถึง

ดังนั้นถ้าหากว่าเรื่องนี้ ทำความกระทบกระเทือนหรือความไม่พอใจให้กับผู้หนึ่ง
ผู้ใด ข้าพเจ้าก็ต้องขออภัยไว้ด้วย และถึงไม่เห็นกับข้าพเจ้า ก็จงเห็นแก่พระพุทธรูปเถิด

“สัพเพสัตตา อเวราโหนตุ อภัยาปิฉมาโหนตุ อนินาโหนตุ สุขีอิตตานัง
ปรีหันทุ ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง (เพื่อนร่วมเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย) จงอย่ามีเวร
ซึ่งกันและกัน จงอย่าพยายามทำซึ่งกันและกัน จงอย่ามีความทุกข์กายทุกข์ใจ จงมี
ความสุขรักษาตนให้พ้นภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวงเถิด”

อนึ่ง ณ ที่นี้ข้าพเจ้าต้องขออภัยต่อท่านผู้ติดตามเรื่องราวของท่านปรีดี ฯ ที่ไม่
สามารถสนองความต้องการของท่านในเรื่อง “ท่านปรีดี ฯ กับกรณีสวรรคต” ตามที่ได้
ประกาศไว้ ทั้งนี้เพราะมี “เหตุจำเป็นบางประการ” แต่ “เหตุจำเป็นบางประการ” นั้น
ก็เช่นเดียวกับสรรพสิ่งทั้งหลาย คือเป็นอนิจจัง และเมื่อใดความเป็นอนิจจังของ “เหตุจำเป็น
บางประการ” มาถึง และเชื่อว่าจะต้องมาถึง ก็เมื่อวันเวลาที่เราจะได้พบกันต่อไป นอก
เสียจากว่าชีวิตข้าพเจ้าจะถึงซึ่งความเป็น “อนิจจัง” ไปเสียก่อน

ขอขอบคุณ
สพจน์ คำนตรกุล

การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของท่านปรีดี ฯ

เก็บมาเล่า โดย

“สุพจน์ ด้านตระกูล”

“ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และสรรพวิชาทั้งปวง ตลอดจนความก้าวหน้าของมนุษยสังคมอาจดูครั้งไว้ได้บางระยะเท่านั้น แต่ในที่สุดก็ไม่มีพลังใด ๆ ที่จะยับยั้งไว้ได้ชั่วกาลปาวสาน คือความก้าวหน้าจะต้องมีชัยต่อความล้าหลัง” (จากคำปราศรัยของท่านปรีดี พนมยงค์)

ภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ท่านปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ได้ลี้ภัยการเมืองออกนอกประเทศ เพราะเป้าหมายสำคัญในการรัฐประหารครั้งนี้ นอกจากจะขับไล่รัฐบาลธำรง ฯ ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ตามวิถีทางประชาธิปไตยแล้ว เป้าหมายที่สำคัญอีกเป้าหมายก็คือการทำลายล้างท่านปรีดี ฯ ด้วยความอาฆาตมาดร้ายของพวกซากเดนศักดินา ที่แอบแฝงอยู่เบื้องหลังของรัฐประหารครั้งนี้

หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ฉบับวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ รายงานเหตุการณ์การโจมตีทำเนียบทำช่วง สถานที่พำนักของท่านปรีดี ฯ มีความตอนหนึ่งดังนี้

“ประมาณ ๑ น.เศษ ของวันที่ ๙ รดเกราะ ๔ คัน ได้บ่ายหน้าไปยังทำเนียบทำช่วง เชิญตัวรัฐบุรุษอาวุโสปรีดี พนมยงค์ออกมาพบ แต่ตำรวจรักษาการณ์ขัดขวาง ไม่ยอมเปิดประตูจึงได้เกียกกันขึ้น กระสุนปืนประจำรดเกราะถูกกำแพงเป็นรู ๕-๖ นัด แล้วรดเกราะก็คั่นบานประตูหลุดเข้าไปในเขตทำเนียบ ปืนประจำรดเกราะยิงถูกตึกเป็นรูอีก ๔-๕ แห่ง แต่ไม่มีใครเป็นอันตราย คณะทหารสั่งให้ตำรวจยามปลดอาวุธ แล้วเข้าพบกับท่านผู้หมิงพูนศุข พนมยงค์ เพราะรัฐบุรุษอาวุโสไม่อยู่ แต่มีผู้ทราบจากปากคำชาวเรือซึ่งจอดอยู่ชายน้ำใกล้ ๆ ทำเนียบว่า ขณะเกิดการยิงกันหน้าทำเนียบนั้น นายปรีดี ฯ ได้ลงเรือหลบไปเสียก่อนแล้ว หลังจากเข้าตรวจค้นดูทุก ๆ ห้องและพลเอกหลวงอดุลเดชจรัสได้ไปถึง คณะทหารก็กลับไป”

ด้วยสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยเช่นนี้ ในที่สุดท่านปรีดี ฯ ก็ได้ลี้ภัยออกจากประเทศไทย เมื่อ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ และได้ไปพำนักอยู่ในประเทศจีนตั้งแต่สมัยที่จอมพลเจียงไคเช็คยังครองอำนาจอยู่บนผืนแผ่นดินใหญ่ และจนกระทั่งเจียงไคเช็คตกทะเลไปอยู่เกาะไต้หวัน ทั้งผืนแผ่นดินใหญ่ให้อยู่ภายใต้การปกครองของเหมาเจ๋อตง ท่านปรีดี ฯ ก็ยังคงพำนักอยู่ในประเทศนั้น โดยความอนุเคราะห์ของรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ท่านได้อยู่ในประเทศนั้นด้วยการต้อนรับอย่างอบอุ่นและมีเกียรติจนถึงวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ท่านจึงได้เดินทางออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีนไปยังประเทศฝรั่งเศส และได้พำนักอยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๓ จนกระทั่งบัดนี้

เนื่องจากหนังสือเดินทางของท่านที่สถานทูตไทย ประจำกรุงลอนดอนออกให้ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๔๙๐ ได้ขาดอายุลง ฉะนั้นในการเดินทางออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ครึ่งนี้ท่านจึงถือ “เอกสารเดินทางสำหรับคนต่างด้าว” ซึ่งกรมกงสุลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนออกให้ ทั้งได้ประทับตรา “วีซ่าการทูต” เพื่อสะดวกในการผ่านแดนจีน และสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำกรุงปักกิ่ง ก็ได้ประทับตรา “วีซ่าการทูต” ให้ด้วย เพื่อสะดวกในการผ่านแดนฝรั่งเศส การปฏิบัติของจีนและฝรั่งเศสต่อท่านปรีดี ฯ ดังกล่าวนับเป็นการให้เกียรติอย่างสูง เพราะคนที่ไม่ได้อยู่ในวงการทูตเป็นทางการ น้อยคนที่จะได้รับเกียรติเช่นนี้ในการถือ “เอกสารเดินทางสำหรับคนต่างด้าว” นี้ ไม่กระทบถึงสัญชาติของผู้ถือแต่ประการใด ดังข้อความที่ปรากฏชัดอยู่ในเอกสารฉบับนั้นดังนี้

เอกสารเดินทางที่รัฐบาลสาธารณรัฐแห่งราชูรจีนออกให้ท่านปรีดี พนมยงค์

本旅行證係外國人專用旅行使用，持者不得將其轉借他人使用。 Ce titre est délivré aux étrangers pour les voyages à l'étranger et la possession de ce document n'affecte en rien la nationalité du titulaire. This document is for the purposes of international travel of aliens, and its possession does not affect the bearer's nationality.	中華人民共和國 外國人旅行證 REPUBLIQUE POPULAIRE DE CHINE TITRE DE VOYAGE POUR LES ETRANGERS PEOPLES REPUBLIC OF CHINA ALIENS TRAVEL DOCUMENT 號數 No. T. 000955 持證人姓名 彭迪·帕侬榮 Nom et prénom du titulaire Name of the bearer Pridi Banomyong 國籍 泰 Nationalité Nationality Thailand
---	--

คำแปลเอกสารเดินทาง

หน้าซ้าย: เอกสารออกให้คนต่างด้าวเพื่อเดินทางไปต่างประเทศ และการถือเอกสารนี้ไม่กระทบถึงสัญชาติของพลเมือง

หน้าขวา: สาธารณรัฐแห่งราชูรจีน เอกสารเดินทางสำหรับคนต่างด้าวเลขที่ T. 000955 นามสกุลและนามพลเมือง "นายปรีดี พนมยงค์" สัญชาติไทย

簽證 Visas 外交 1970. 5. 7 日 70/004 外交部 704 38 22	簽證 Visas VISAS DE DIPLOMATIE AMBASSADE DE FRANCE EN CHINE Nom: PRIDI BANOMYONG Prénoms: 1. Numéro du visa: 264 2. Genre de visa: COURTESOUR TOUR AER 3. Date de délivrance: 28 mai 1970 4. Date d'expiration: 27 juillet 1970 5. Nombre d'entrées autorisées: Plusieurs 6. Durée autorisée de chaque séjour: L'Ambassadeur de France en Chine E. MANAGE
---	--

วีซ่าการทูต

ออกโดยอธิบดีกรมการกงสุล
กระทรวงการต่างประเทศจีน,
22 เมษายน ค.ศ. 1970

วีซ่าการทูต

ออกโดยสถานเอกอัครราชทูต
ฝรั่งเศสประจำกรุงปักกิ่ง
เมื่อวันที่ 28 เมษายน 1970

ภายหลังที่ท่านปรีดี ฯ ได้เดินทางไปถึงกรุงปารีสแล้ว ๔-๕ วัน ท่านได้ติดต่อกับ
สถานทูตไทยประจำกรุงปารีส เพื่อขอให้สถานทูตรับรองสภาพการยังมีชีวิตอยู่ของท่าน ทั้งนี้
เพื่อประโยชน์ในการที่จะขอรับบำนาญของท่านตามเงื่อนไขของกระทรวงการคลัง ที่ได้แจ้ง
ให้ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ภรรยาผู้ทุกข์ยากของท่านทราบเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๑ ก็
จำเนารายละเอียดต่อไปนี้

ที่ ๒๖๑๓๕/๒๕๐๑

กระทรวงการคลัง

๕ มิถุนายน ๒๕๐๑

เรื่อง บำนาญนายปรีดี พนมยงค์

เรียน ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

ตามหนังสือของท่าน ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาจ่ายเงินบำนาญของ
นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งทางการได้งดจ่ายตั้งแต่วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๙๑ พร้อมทั้ง
ส่งใบมอบฉันทะซึ่งนายปรีดี ฯ มอบให้ท่านเป็นผู้รับแทน โดยมีหลวงศรีราชบุรุษเป็น
ผู้รับรองการดำรงชีวิตนั้น

กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องที่จะเบิกจ่ายบำนาญรายนี้ให้
แต่เรื่องการแสดงการดำรงชีวิตนั้น ขอให้ปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยกรเบิก
จ่ายเงินเดือน เงินที่จ่ายควบกับเงินเดือน เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ฯลฯ พ.ศ.
๒๔๘๙ มาตรา ๕๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑ มาตรา ๑๐ ซึ่ง
บัญญัติไว้ว่าสำหรับผู้รับบำนาญที่อยู่ในต่างประเทศ ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ไปลงนามแสดงตนต่อสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทย เพื่อทำหนังสือรับรองส่งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัด ตามแบบ (๑๒) ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ว่าผู้นี้ยังมีชีวิตอยู่

ข. เมื่อไปแสดงตนตาม ก. ไม่ได้ ให้ส่งเอกสารรับรองของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแสดงว่า ตนยังมีชีวิตอยู่ และได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นในเอกสารนั้นแล้วส่งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัด โดยผ่านทางสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น (ถ้ามี) เพื่อรับรองว่าเอกสารนั้นถูกต้อง

ค. ถ้าหากว่าไม่มีสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยที่จะรับรองเอกสารดังกล่าวในข้อ ข. ให้ส่งเอกสารนี้ไปยังสถานทูตหรือสถานกงสุลแห่งชาติของผู้รับบำนาญประจำประเทศไทย เพื่อขอให้ออกหนังสือรับรองการมีชีวิต แล้วส่งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัด

ฉะนั้นจึงเรียนมา เพื่อได้ปฏิบัติการตามพระราชกฤษฎีกาดังเรียนมาข้างต้นเสียก่อน แล้วกระทรวงการคลังจะได้ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

จากหนังสือของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดังกล่าวนี้ เป็นการยืนยันว่ากระทรวงการคลังพร้อมที่จะจ่ายบำนาญให้ท่านปรีดี ฯ เพียงแต่ขอให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินบำนาญเสียก่อน ดังนั้นเมื่อท่านมาถึงฝรั่งเศส ท่านจึงติดต่อกับสถานทูตไทยในปารีส เพื่อขอให้รับรองการดำรงชีวิตอยู่ของท่าน

แต่สถานทูตไทยโดยนายไฟโรจน์ ชัยนามเอกอัครราชทูต ปฏิเสธการรับรองสภาพการดำรงชีวิตของท่านทั้ง ๆ ที่ท่านยังมีชีวิตอยู่เช่นเดียวกับท่านทูต ทั้งนี้เพราะความกลัวของท่านทูต กลัวว่ารัฐบาลจะเข้าใจผิด เพราะในทางส่วนตัวท่านทูตก็เป็นลูกศิษย์ลูกหาคนหนึ่งของท่านปรีดี ฯ และในทางการเมืองครั้งที่ท่านปรีดี ฯ ยังมีอำนาจวาสนาอยู่ ท่านทูตไฟโรจน์ก็ได้มีโอกาสรับใช้ใกล้ชิด แต่ภายหลังเมื่อท่านปรีดี ฯ สูญสิ้นอำนาจวาสนา ท่านทูตไฟโรจน์วาสนายังดีจนได้ไปเป็นทูตประจำกรุงปารีส เมื่อเป็นเช่นนั้นท่านทูตก็ต้องพยายามรักษาวิชาของตนให้คงอยู่ตามคติไทย ๆ การรักษาวิชาให้คงอยู่ในทางหนึ่งก็คือ “เจ้าว่างามก็งามไปตามเจ้า” ท่านทูตจึงจำเป็นต้องหันหลังให้ท่านปรีดี ฯ ทำเหมือนกับคนที่ไม่เคยรู้จักกันมา โดยนำเรื่องของท่านปรีดี ฯ เข้ามารายงานให้รัฐบาลทราบเพื่อขอความเห็น ทั้ง ๆ ที่ท่านทูตมีอำนาจตามกฎหมายอยู่แล้ว แต่ท่านก็ไม่กล้าปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะท่านทราบดีว่าบางครั้งนโยบายอยู่เหนือกฎหมาย

ด้วยเหตุเช่นนี้แหละเมืองไทยจึงเต็มไปด้วยนักคิดแต่ไม่มีนักทำ

และด้วยเหตุเช่นนี้แหละคนไทยหลาย ๆ คน จึงพร้อมที่จะเดินตามหลังผู้มีอำนาจ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นอำนาจที่ชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม ขอให้ตนอยู่รอดเป็นดี

ก่อนที่ท่านทูตไฟโรจน์ ชัยนามจะเดินทางมากรุงเทพฯ ท่านทูตได้ส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้บังคับบัญชาให้ยับยั้งการปฏิบัติหน้าที่ในการรับรองการดำรงชีวิตและลายมือชื่อของท่านปรีดี ฯ เอาไว้ก่อน ทั้ง ๆ ที่เป็นคำสั่งที่มีชอบ แต่เจ้าหน้าที่แห่งสถานทูตก็จำเป็นต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้นต่อมาในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ท่านปรีดี ฯ จึงได้ยื่นคำร้องขอนิติกรรมตามแบบราชการสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีสต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ออกหนังสือรับรองสภาพการดำรงชีวิตและหนังสือรับรองลายมือชื่อของท่านในใบมอบฉันทะเพื่อให้ญาติทางกรุงเทพฯ ฯ เป็นตัวแทนเบิกและรับบำนาญแทน อีกครั้งหนึ่ง แต่เจ้าหน้าที่สถานทูตก็ไม่สามารถจะออกหนังสือรับรองสภาพการดำรงชีวิตและรับรองลายมือชื่อของท่านได้ เพราะท่านทูตไฟโรจน์ ฯ ได้สั่งห้ามไว้โดยเด็ดขาดก่อนที่ท่านจะเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ ฯ พนักงานเจ้าหน้าที่จึงได้ถ่ายภาพอัศสเนาคำร้องขอนิติกรรมดังกล่าวส่งมาให้ท่านทูตไฟโรจน์ ฯ ที่กรุงเทพฯ ฯ พร้อมกับคำเตือนของท่านปรีดี ฯ ที่ขอให้นายไฟโรจน์ ฯ ปฏิบัติตามหน้าที่ใน

หม้อข้าวไทย ถือน้ำร่ำเข้าไป แต่น้ำใจไม่นำภา หาได้ใครหาเอา ไพรฟ้าเสวภูเกล้าอร่า
ผู้ทมิฬอาญา ได้ดัดไม้ปรานี ผีป่ามากระทำ มรณะกัมเขามูรี น้ำป่าเขาราน ก็ไม่มีท
อาไศรย ข้าเฝ้าเหล่าเสนา หนีไปหาภรรยากล ขี้บาล่าลไป ไม่มีใครในธานี”

การ “เอาตัวรอด” นั้นเป็นของดีแน่ พระพุทธองค์บรมครูของเราก็คงสอนเรื่อง
“เอาตัวรอด” พระธรรมชั้นทั้ง ๘ หมื่น ๔ พัน ก็สอนในเรื่อง “เอาตัวรอด” ทั้งนั้น

แต่การ “เอาตัวรอด” ในความหมายของพระพุทธองค์นั้น พระพุทธองค์ไม่ได้
หมายเอาแต่เพียงหยาบๆ หรือตื้นๆ อย่างที่คนบางส่วนยึดถือกันในทุกวันนี้ หากการ “เอาตัว
รอด” ของพระพุทธองค์มีความหมายอย่างละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง และเป็นความหมายที่ชี้ชัด
ถึงความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์เดรัจฉาน ความ “เอาตัวรอด” ที่พระพุทธองค์ทรง
หมายถึงและทรงสั่งสอนให้เราทั้งหลายปฏิบัติตามก็คือ “เอาตัวรอดจากความชั่ว” ตรงนี้แหละ
ที่มนุษย์และสัตว์เดรัจฉานแตกต่างกัน เพราะสัตว์เดรัจฉานไม่เคยรู้จักความชั่วหรือความดี
ดังนั้นความ “เอาตัวรอด” ของสัตว์เดรัจฉานก็คือ การให้ได้มาซึ่งอาหารหรือความสุข
สมบูรณ์แห่งรูปธรรมเท่านั้น แต่การ “เอาตัวรอด” ของมนุษย์นั้นนอกจากความสุขสมบูรณ์
แห่งรูปธรรมแล้ว ก็ต้องเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมด้วย จึงจะได้ชื่อว่า “มนุษย์” คือผู้มีใจสูง
แต่ถ้ามนุษย์ตนใดมีความคิดในเรื่อง “เอาตัวรอด” เพียงเพื่อปากเพื่อท้องแล้วมนุษย์ตนนั้น
จะผิดแผกกับสัตว์เดรัจฉาน ก็แต่เพียงเรือนร่างเท่านั้น ส่วนวิญญาณของเขาหาได้แตกต่างไป
จากสัตว์ไม่

“สุนทรภู่” กวีเอกของไทยได้ว่าไว้ในเรื่องพระอภัยมณีว่า “รู้ะไรก็ไม่สู้รู้วิชา
รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” ข้อความนี้ก็ไม่ผิดไปจากความหมายของพระพุทธองค์ “วิชา”
ที่สุนทรภู่ท่านกล่าวถึงก็คือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ “อวิชา” “วิชา” ของสุนทรภู่จึงหมายถึง
อริยสัจสี่ และจึงเป็นเรื่องของการ “เอาตัวรอดจากความชั่ว” แต่คนส่วนมากมาตีความ
หมายกลอนบทนี้ของสุนทรภู่ไปในทางต่ำตามพื้นฐานแห่งจิตธาตุของตนเอง บ้านเมืองของเรา
จึงเต็มไปด้วยคนทั้งที่ “เอาตัวรอด” อย่างหยาบๆ กันเสียเป็นส่วนใหญ่บ้านเมืองของเราจึงเต็มไปด้วย
พวกขอรับกระผมและเจ้าว่างามก็ว่างามไปตามเจ้า เพียงเพื่อ “เอาตัวรอด” อย่างต่ำๆ
กันทั้งนั้น

ทั้งๆ ที่นายถนัด คอมันตร์ ยืนยันให้นายไฟโรจน์ ชัยนาม เอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงปารีส “ทำไปได้เลย” คือให้รับรองสภาพการมีชีวิตอยู่ของท่านปรีดี ฯ ตามคำขอ แต่นายไฟโรจน์ ฯ ก็ไม่กล้า “ทำไป” ทั้งๆ ที่เป็นปฏิบัติการที่ชอบด้วยกฎหมายกลับยืนยันให้นายถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศออกคำสั่ง “ให้ทำ” เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพื่อจะโยนความรับผิดชอบไปให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อได้รับคำยืนยันจากท่านทูตไฟโรจน์ ฯ เช่นนี้ท่านรัฐมนตรี ถนัด ฯ ก็ไม่กล้าที่จะรับผิดชอบเช่นกันเพราะท่านก็ไม่แน่ใจว่า นายกรัฐมนตรีจะเห็นด้วยกับท่านหรือไม่

ทั้งนี้เพื่อการ “เอาตัวรอด” ท่านรัฐมนตรีถนัด ฯ จึงได้นำเรื่องนี้เสนอจอมพล ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เพื่อให้ท่านนายกรัฐมนตรีสั่งการ แต่ท่านนายกรัฐมนตรีก็เช่นเดียวกับท่านทูตและท่านรัฐมนตรีต่างประเทศ คือไม่กล้าสั่งการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปเป็นการผูกมัดความรับผิดชอบในนามของท่าน ท่านนายกรัฐมนตรี จอมพลถนอม กิตติขจร จึงได้นำเรื่องเสนอบรรดารัฐมนตรี เพื่อความรับผิดชอบร่วมกัน เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ และภายหลังที่บรรดารัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วก็ได้มีมติห้ามทำหนังสือรับรองใดๆ ให้ท่านปรีดี ฯ

หลังจากคณะรัฐมนตรี ได้มีมติอันไม่ชอบด้วยทำนองคลองธรรมและนิติธรรม เช่นนั้นแล้ว รัฐมนตรีต่างประเทศ จึงได้แจ้งมตินั้นให้นายไฟโรจน์ชัยนามลงนามรับทราบเพื่อถือปฏิบัติ

เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ ท่านปรีดี ฯ จึงไม่มีทางเลือกนอกจากจะขอความเป็นธรรมจากศาลอันเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน

ต่อมาในวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ท่านปรีดี ฯ จึงได้ยื่นฟ้องนายไฟโรจน์ ชัยนาม เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีส กับนายถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในฐานะส่วนตัวต่อศาลแพ่งแห่งประเทศไทยคดีหมายเลขคดีที่ ๕๖๕๕ /๒๕๑๓ ฐานความผิดละเมิดปฎิญาสาทล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกระทำการโดยมิชอบ ทำให้โจทก์เสียหาย

ในการยื่นฟ้องบุคคลทั้งสองดังกล่าวนี้เนื่องจากท่านปรีดี ฯ ไม่สามารถมาดำเนินคดีได้ด้วยตนเองท่านจึงได้มอบอำนาจให้นายวิชา กันตามระเป็นตัวแทนทำการฟ้องร้องตามหนังสือมอบอำนาจที่เขียนโดยลายมือของท่านเอง ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ดังนี้

(ตำนานเอกสารท้ายห้อง หมายเลข ๑)

หนังสือมออาฬร

ข้าพเจ้า พลตรี รุทมนต์ เวชมนต์ เขียนหนังสือมออาฬรนี้ด้วยมือตนเองเพื่อ
เตือนว่ากรมมออาฬรซึ่งกำลังดำเนินได้ทั้งนี้โดยที่พลเรือนประจำกองจัดตั้งโดย

ข้าพเจ้า พลตรี รุทมนต์ มออาฬรให้ พลตรี กัทธมระ เหมจิวแทน
ข้าพเจ้าทำกร พ้อง พลตรี พลตรี และ พลตรี พลตรี และ มออาฬรอีก
หลายคนที่ไม่มีความรู้หรือได้ให้ในขณะมี ๕ มออาฬรคนหนึ่งและพลตรี
มออาฬร (๔) ที่ได้ร่วมกันผลิตลัทธิของข้าพเจ้า โดยมออาฬรดังกล่าวมีหัวใจ
และไม่ได้มีชื่อหรือมีชื่อของข้าพเจ้าหรือชื่อของข้าพเจ้า เพื่อขอรับมออาฬร ซึ่ง
ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ตามกฎหมาย และคงใจแก่ใจไม่รับของลัทธิหรือชื่อของข้าพเจ้า ที่มอ
อาฬรให้ในขณะหนึ่งเป็นชื่อรับมออาฬร แทน การกระทำของมออาฬรดังกล่าวนี้
ทำให้ข้าพเจ้าเสียของที่ไม่ควรเสียไปโดยเด็ดขาด และนำลัทธิดังกล่าว
ไปทอดทิ้งรับข้าพเจ้ามีสิทธิ์ตามกฎหมาย ข้าพเจ้า มออาฬรให้ พลตรี -
กัทธมระ เหมจิวแทนทำกร พ้อง มออาฬรดังกล่าวนี้ ต่อมาจึงได้
พิพากษาบังคับให้มออาฬรดังกล่าวนี้ใช้ตามสัญญาที่กำหนดโดยกรมมออาฬร
ที่ข้าพเจ้าได้รับและควรได้รับนี้ให้แก่ข้าพเจ้า เพื่อทรมานให้พลตรี -
กัทธมระ มีอำนาจพล และดำเนินการผ่านพิจารณาโดย พลตรี
ตามที่ให้สมควรเพื่อรับกรมมออาฬรของข้าพเจ้า รวมทั้งการให้สิทธิ์ใน
คุณธรรมและอื่นๆ การขอร้องให้พิจารณาใหม่, การเพิ่มพูนและลดทอน

มาไว้ ณ วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓

ลงชื่อ
ลงชื่อ
ลงชื่อ

พลตรี รุทมนต์
พลตรี รุทมนต์
พลตรี รุทมนต์

ผู้ควบคุม
พล.ร.
พล.ร.

ลงชื่อ

พลตรี รุทมนต์

ผู้รับมออาฬร

ตำนานเอกสาร
วิชา กัทธมระ

ท่านปรีดี ฯ ได้บรรยายในห้อง มีข้อความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้อ ๔ ลำเลยที่ ๑ ได้พบจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในกรุงเทพ ฯ แล้วแจ้งเรื่องที่โจทก์ร้องขอนิติกรณดังกล่าวแล้ว ในขณะที่แรกจำเลยที่ ๒ ได้บอกจำเลยที่ ๑ เป็นใจความว่า “ให้ทำไปได้เลย” ซึ่งแสดงว่าขณะนั้นจำเลย ที่ ๒ มีเจตนาเคารพกฎหมายจึงได้สั่งให้จำเลย ที่ ๑ ทำไปได้เลยตามหน้าที่ซึ่งจำเป็นต้องทำตามกฎหมาย โดยไม่จำเป็นที่จะต้องให้จำเลย ที่ ๒ ซึ่งเป็นฝ่ายการเมืองเป็นผู้สั่ง

แต่จำเลยที่ ๑ ก็ไม่ยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบในขณะนั้นของจำเลย ที่ ๒ โดยจำเลยที่ ๑ ได้ยืนยันต่อจำเลยที่ ๒ เป็นใจความว่า ไหน ๆ จำเลยที่ ๑ ก็ได้เสนอเรื่องมาแล้ว จึงขอให้จำเลยที่ ๒ เป็นผู้สั่ง ซึ่งแสดงถึงความจงใจของจำเลยที่ ๑ ที่จะเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง โดยขัดทอดและชักงู ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ

เมื่อจำเลยที่ ๒ ถูกจำเลยที่ ๑ ยืนยันเช่นนั้นจำเลยที่ ๒ จึงนำเรื่องเสนอจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีเพื่อให้สั่งการ แต่จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ไม่สั่งการอย่างไร โดยนำเรื่องเสนอต่อไปยังบรรดารัฐมนตรี เพื่อให้รับผิดชอบร่วมกัน

ต่อมาบรรดารัฐมนตรี (นายเสริม วินิจฉัยกุล ผู้มีหนังสือราชการถึงภรรยาโจทก์ฉบับที่กล่าวแล้วนั้นรวมอยู่ด้วย) ก็ได้ร่วมกันทำเป็นมติแจ้งแก่จำเลยที่ ๒ ให้สั่งแก่จำเลยที่ ๑ ห้ามทำหนังสือรับรองใด ๆ แก่โจทก์

ระหว่างวันที่ ๑๖ ถึงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๓ จำเลยที่ ๒ ได้ให้จำเลยที่ ๑ ลงนามรับทราบมติของบรรดารัฐมนตรีดังกล่าวนั้น ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ ก็ได้ถือเอามติที่ผิดต่อปณิญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน และกฎหมายนั้น ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอีกจนถึงวันที่โจทก์ยื่นฟ้องนี้ ซึ่งทำให้โจทก์เสียหายโดยไม่อาจเบิกเงินบำนาญตกค้างกับบำนาญปัจจุบันและบำนาญในอนาคตซึ่งโจทก์และทายาทมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย

ข้อ ๕ โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลว่า มติของบรรดารัฐมนตรีทั้งกล่าวแล้ว ไม่อาจช่วยให้จำเลยทั้งสองพ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมายและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากยังทำให้บรรดารัฐมนตรีต้องมีความผิดตามกฎหมายไปด้วย

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗ บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลว่า ที่ว่า “โดยมิชอบ” นั้นคือ การที่จำเลยและผู้ร่วมกระทำผิด ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการ ผิดแผก ฎัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Declaration universelle des droits de l'homme) ฉบับที่สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ (ค.ศ. ๑๙๔๘) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งกฎหมายไทยเพราะประเทศไทยเป็นสมาชิกสหประชาชาติรับรองปฏิญญานั้น และรัฐบาลไทยหลายสมัยได้ยืนยันรับรองปฏิบัติตาม โดยเฉพาะรัฐบาลไทยปัจจุบันนี้ จอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้กล่าวสุนทรพจน์ในวันที่ ๑๐ ธันวาคมของทุก ๆ ปีแก่ประชาชนชาวไทยซึ่งคนไทย ภายในประเทศ และที่อยู่ต่างประเทศ หลายคนได้ฟังสุนทรพจน์นั้นทางวิทยุกระจายเสียง (มีหลักฐานที่กรมประชาสัมพันธ์) ยืนยันหลายครั้งหลายหนต่อปฏิญญาอันเป็นกฎหมายศักดิ์สิทธิ์นั้น มาตรา ๖ แห่งปฏิญญานั้นมีใจความว่า แต่ละคน (มนุษยชน) ได้รับการรับรองบุคคลภาพทางกฎหมายของตนทุก ๆ แห่งหน (Chacun a le droit a la reconnaissance, en tous lieux, de sa personnalite juridique) และมาตรา ๑๕.๒ มีใจความว่า บุคคลไม่อาจถูกบังคับโดยพลการให้ถอนสัญชาติหรือสิทธิเปลี่ยนสัญชาติ (Nul ne peut etre arbitrairement prive de sa nationalite, ni du droit de changer de nationalite)

โจทก์มิได้แปลงชาติคือยังมีสัญชาติไทยโดยสมบูรณ์ แม้คนสัญชาติฝรั่งเศส อดีตที่ปรึกษากฎหมาย ซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญไทยนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีสได้รับการสถาปนาการดำรงชีวิตของบุคคลต่างตัวนั้นให้ทุกคน แต่จำเลย

ทั้งสองกับผู้ร่วมกระทำผิดไม่ยอมรับรองสภาพการดำรงชีวิตของโจทก์ซึ่งมีสัญชาติไทย ยังคงเป็นรัฐบุรุษอาวุโสตามประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นผู้ประกาศนียบัตรมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เป็นอดีตรัฐมนตรี อดีตนายกรัฐมนตรี และอดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยทั้งสองจึงจงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้โจทก์เสียหาย นอกจากโดยมิชอบต่อปณิญาตังกล่าวแล้ว การกระทำของจำเลยทั้งสองกับผู้ร่วมกระทำผิดยังเป็นการมิชอบต่อกฎหมายอีกหลายประการ รวมทั้งระเบียบแบบแผนที่ต้องตามสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา”

ภายหลังที่ท่านปรีดี ฯ ได้ยื่นฟ้องแล้ว ต่อมาในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๓ คณะรัฐมนตรีก็ได้หยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพราะเป็นที่ขัดแย้งเหลือเกินว่ามติคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนมิถุนายนนั้น เป็นมติของล่างของผลาท่านปรีดี ฯ อย่างไม่มีความละเอียดถี่ถ้วนแม้แต่นิดเดียว ผลที่สุดคณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติยกเลิกมติเดือนมิถุนายนอันเป็นมติของล่างของผลาท่านปรีดี ฯ แล้วมีมติใหม่ว่า “การออกหนังสือสำคัญแสดงการมีชีวิตนั้นเมื่อผู้ร้อง (ท่านปรีดี ฯ) ไปแสดงตน ณ สถานทูตถูกต้องแล้ว ให้ดำเนินการไปได้ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ” •

ในคานกระบวนกรพิจารณาคดีนั้น ทางฝ่ายจำเลย คือนายไพโรจน์ ชัยนาม และนายถนัค คอมันตร์ ได้มอบคดีให้กรมอัยการเป็นผู้ดำเนินการแก้ต่าง โดยนายอรุณ อิศรภักดี พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ

ในการที่กรมอัยการเข้ามาเป็นทนายแก้ต่างให้นายไพโรจน์ ฯ และนายถนัค ฯ ทั้งนี้ท่านปรีดี ฯ เห็นว่าเป็นการกระทำที่มิชอบ ดังข้อความในคำแถลงตอนหนึ่ง ท่านปรีดี ฯ กล่าวไว้ว่า

“ข้อ ๑. โจทก์ได้รับทราบคำให้การของจำเลยและคำแถลงของพนักงานอัยการรับแก้ต่างจำเลยทั้งสองแล้ว โจทก์ขอประทานครึ่งคำแถลงคัดค้านว่า พนักงานอัยการไม่มีสิทธิรับแก้ต่าง จำเลยทั้งสอง ตามความใน พระราชบัญญัติ พนักงาน อัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๑ (๓) เพราะในฟ้องของโจทก์ได้กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า จำเลยทั้งสองเป็นผู้กระทำผิดโดยมิชอบ

ด้วยตนเอง จำเลยทั้งสองไม่มีสิทธิที่จะให้กระทรวงหรือองค์การรัฐใด ๆ ต้องออกเงินของ ราษฎรใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายของโจทก์แทนจำเลย การที่พนักงานอัยการรับแก้ ต่างให้จำเลยทั้งสองจึงเป็นการเอาแรงงานทางสมองและทางกายของพนักงานอัยการที่เป็นพน กงานรัฐซึ่งสามารถคิดเป็นราคาค่าเงินได้ของรัฐไปใช้เพื่อประโยชน์จำเลยทั้งสอง อนึ่ง ในความ แ่งนั้น คู่ความต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียม ฉะนั้น ในการที่พนักงานอัยการรับแก้ต่างจำเลย ก็จะต้องเอาเงินของราษฎร ที่อยู่ในความพิทักษ์ของกรมอัยการออกใช้จ่าย จึงเป็นการกระทำ ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๓ ซึ่งมีความว่า “ผู้ใดเป็นพนักงานมีหน้าที่จ่าย ทรัพย์ จ่ายทรัพย์นั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวาง โทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๒ พันบาท ถึง ๒ หมื่นบาท”

ข้อ ๒. พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องผดุงความยุติธรรมสำหรับคู่ความตามความมุ่ง หมายของพระราชบัญญัติอัยการ มิใช่ลำเอียงเข้าฝ่ายที่ตนรับแก้ต่าง แต่ในการที่พนักงาน อัยการปฏิบัติไปในการแก้ต่างให้จำเลยทั้งสองนั้น พนักงานอัยการมิได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว แล้วโดยมิได้สอบสวนข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน คือรับฟังแต่คำบอกเล่าจากจำเลยที่ไม่ตรงต่อความ จริงซึ่งจะทำให้คดีต้องมีการสืบข้อเท็จจริงในชั้นพิจารณาของศาล ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายเงิน ของราษฎรและเสียเวลาของศาล”

ในที่สุดจากการไต่สวนของศาล และจากการต่อรองของโจทก์และจำเลย คดีจึง เป็นที่สุดด้วยการยินยอมพร้อมใจกันยอมความโดยจำเลยรับว่าจะให้ความรับรองนิติกรณตามที โจทก์ร้องขอ เมื่อจำเลยให้คำมั่นที่จะปฏิบัติต่อโจทก์ดังกล่าวเช่นนั้นแล้ว โจทก์จึงได้ถอนฟ้อง กลับไป เพราะวัตถุประสงค์ในการฟ้องของท่านปรีดี ฯ ก็เพื่อให้จำเลยปฏิบัติตามกฎหมาย คือรับรองคำร้องขอนิติกรณ์ เมื่อจำเลยได้สำนึกและยินยอมที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ใน การฟ้องของโจทก์แล้วคดีก็เป็นอันสิ้นสุดลง ครั้นแล้วความสัมพันธ์อันดีและความเคารพนับ ถือกันระหว่างท่านทูตไฟโรจน์ ชัยนาม และท่านรัฐมนตรีถนัด คอมันตร์ กับท่านปรีดี ฯ ก็กลับคืนสู่สภาวะเดิม

นอกจากนายไฟโรจน์ ฯ จะให้ความรับรองนิติกรณ์ตามคำขอของท่านปรีดี ฯ แล้ว ต่อมารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พล.ต.ท. สง่า กิตติขจร ยังได้สั่งให้

สถานทูตไทยในปารีสออกหนังสือเดินทางให้กับท่านปรีดี ฯ อีกด้วย และภายหลังที่รัฐมนตรี พล. ต. สง่า กิตติขจร สั่งเอกอัครราชทูตไปโรจน์ ฯ ออกหนังสือเดินทางให้ท่านปรีดี ฯ แล้ว ท่านรัฐมนตรี พล. ต. สง่า กิตติขจรก็ได้้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึงการที่ท่านได้ส่งการไปแล้ว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ดีแล้ว”

จึงเป็นอันว่าบัดนี้ท่านปรีดี พนมยงค์ ได้รับความรับรองจากทางราชการในฐานะ เป็นประชาชนคนไทยโดยสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยทุกประการ และได้รับบำนาญจากทางราชการ อันเป็นเครื่องหมายแสดงการรับรองในความบริสุทธิ์และสุจริตของท่านปรีดี ฯ เช่นเดียวกับข้าราชการนอกประจำการผู้สุจริตคนอื่น ๆ ทั้งหลาย

แต่การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของท่านปรีดี ฯ ก็หาได้สิ้นสุดยุติลงเพียงเท่านั้นไม่ หากท่านยังจำต้องต่อสู้เพื่อหาความเป็นธรรมต่อไปอีก อันเนื่องมาจากบทความของ ส.ร.น. ที่ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันเสาร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ กับที่ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓

การต่อสู้ของท่านก็คือขอความเป็นธรรมต่อศาล

บทความของ ส.ร.น. ที่นำลงพิมพ์ในสยามรัฐภายใต้ชื่อว่า “แ่งคิดจากข่าว” มีข้อความโดยละเอียดพิสดารดังต่อไปนี้

“ส.ส. ลูกพรรครัฐบาล ๑๐ คน รวมกันยื่นญัตติคว่ำให้เชิญนายปรีดี พนมยงค์ กลับเมืองไทย เชิญมาเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาลและเจรจาแสวงหาสันติภาพกับจีนแดง

เหตุผล.—

เพราะคอมมิวนิสต์จะคุกคามไทยขนาดไหนอยู่ที่จีนแดงจะบันดัล และนายปรีดี เป็นผู้ที่จีนแดงเคารพนับถือมากที่สุด ถึงกับตั้งฉายาว่า “กวางเม้งไต้ซือ” ฉะนั้นรัฐบาลจึงควรเชิญให้เข้ามาเป็นรัฐบุรุษอาวุโสตามเดิม เพื่อเจรจาว่ากล่าวกับจีนแดง ไม่ให้จีนแดงรุกรานไทย ควรให้เป็นที่ปรึกษาเศรษฐกิจของรัฐบาล เพราะนายปรีดีเป็นนักเศรษฐกิจชั้นยอด

ที่มีการเสนอแนะขึ้นในพรรครัฐบาลให้เชิญนายปรีดีซึ่งหนีคดีปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ไปหลบอยู่ในประเทศจีนแดงจนคดีหมดอายุ

ความ ให้นายปรีดีกลับเข้ามาเป็นใหญ่อีกครั้งหนึ่ง คุชว่างได้จังหวะกับสถานการณ์อำนวยให้อยู่มาก เพราะเป็นระยะที่กำลังสับสนทางการเมืองภายในประเทศและสงครามข้างบ้าน

การขึ้นภาษีของรัฐบาลซึ่งยังตกร้อน ๆ อยู่ ทำให้ประชาชนไม่ค่อยชอบใจรัฐบาลนัก พรรคฝ่ายค้านกำลังจะเปิดอภิปรายทั่วไปรัฐบาลและสงครามในอินโดจีนที่เงินแดงหนุนอยู่ ข้างฉนวนคอมมิวนิสต์ก็เขยิบติดบ้านเข้ามา

“ ก็จะเป็นจังหวะที่นายปรีดีจะกลับเข้ามาในเมืองไทยอย่างวิระบุรุษ ในความเข้าใจของบางคนที่ยังรักภักดีต่อนายปรีดีอยู่ และยังเชื่อมั่นนายปรีดีอยู่ คิดว่านายปรีดีนักเศรษฐกิจชั้นยอดของเมืองไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ จะเข้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจของเมืองไทยใน พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้ได้ คิดว่านายปรีดีจะเป็นท่าน “ กวางมั่งได้ซื้อ ” จะพูดว่ากล่าวเงินแดงไม่ให้รุกรานเมืองไทยได้ ซึ่งเป็นความผิดทางเพ

นายปรีดีก็เหมือนสมพงษ์ เวชสิทธิ์ ยอดนักมวยสากลของไทย ซึ่งในสมัยหนึ่งไม่มีนักมวยคนไหนในเมืองไทยและตลอดแหลมมลายูทาบติด แต่แล้วอีก ๑๐ ปีต่อมาก็ถูกสุข ปราสาทหินพิมาย นักมวยหน้าใหม่เต็มทีขยำเสียเหมือนหมาไล่เนื้อฟัดลูกแกะ เศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ กับ พ.ศ. ๒๕๑๓ ต่างกันทั้งพื้นฐานและปัญหาหลายร้อยกิโลเหมือนกะปลุกผีรื้อกัมาเซียโนร์ เจ้าของสมญาหมักหมูเขาหินขึ้นมาช่วยกับเบิกฤกษ์ ชาติวันชัย เสียอย่างนั้นแหละ ถึงเงินแดงจะเรียกนายปรีดี อย่างยกย่องให้เป็น “ กวางมั่งได้ซื้อ ” ก็ไม่ได้หมายความว่า เงินแดงจะเชื่อนายปรีดีถึงขนาดที่นายปรีดีพูดอะไรก็เป็นนั้น เงินแดงจะรุกรานเมืองไทยหรือไม่และเมื่อไหร่ เงินแดงตัดสินใจเองและไม่เชื่อใครด้วยเว้นแต่นายปรีดีจะทำให้รัฐบาลไทยเป็นคอมมิวนิสต์ไปเสียก่อน ถึงจะเจรจาสันติกันได้แบบรัสเซียทำกับเชคโก โดยเงินแดงเป็นผู้ตั้งรัฐบาลไทย

คนจีนเขาบอกว่า “ กวางมั่งได้ซื้อ ” เป็นสรรพนามที่ใช้เรียกพระอาวุโส ขนาดสมภารไม่ถึงขั้นสมเด็จไม่ถึงขนาดเจ้าคุณเสียด้วยซ้ำ นับถือกันขนาดสมภารเจ้าวัดจะเจรจาความเมืองอย่างไรได้ ความจริงเงินแดงก็ไม่นับถือนายปรีดีมากมายอะไร ยิ่งไปกว่านั้น นายปรีดีก็ไม่ได้ทำอะไรมา ๒๐ ปีแล้ว อายุก็ ๗๐ ปีเศษเข้าไปแล้ว มองไม่เห็นว่าจะมาช่วยอะไรให้แก่เมืองไทยได้ ไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือเจรจากับเงินแดงนอกจากทำประโยชน์ให้แก่

ตัวเอง ก็ถูกล้อมมาอยู่เมืองไทยอย่างคนแก่คนหนึ่ง แล้วก็จะได้มาตายในเมืองไทยอย่างคนไทย ที่ควรจะมาตายในเมืองไทย จะมีประโยชน์สำหรับเมืองไทยอยู่บ้างตรงที่จะได้รู้กันว่า คนที่ดีือ ตำราของเลนินกับคาร์ล马克思ในเมืองไทยที่ไม่ได้ดูหน้าปัดนาฬิกายังหลงคิดว่าเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ ยังเป็นเมืองไทย พ.ศ. ๒๕๑๕ และยังมีนักอสมุคปกเกล้าของนายปรีดีอยู่ ยังมีใครบ้าง จะได้เผยโฉมหน้าให้รู้กันเสียที นอกจากนั้นการที่นายปรีดีอยู่เมืองจีนแดง นายปรีดี เป็นฝ่ายได้เปรียบเมืองไทยอยู่มาก แก่อยากฟ้องใครก็ฟ้องได้ แก่อไม่ชอบอะไรใครหรือใครไปทำอะไรที่แก่อไม่ชอบก็ทำคดีขึ้นฟ้องศาลได้ แต่แก่อทำอะไรที่เราไม่ถูกใจจะทำคดีฟ้องแก่อบ้างดี ฟ้องไม่ได้ เพราะแก่ออยู่เสียในเมืองจีนแดง

ฉะนั้น ถ้าหากนายปรีดีคิดจะกลับเมืองไทยในตอนนั้นก็ดีเหมือนกัน อยากให้กลับ มาจริง ๆ ที่จริงถ้าหากนายปรีดีกลับมาเมืองไทยในตอนนั้นก็กลับได้ เพราะคดีปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันันทมหิดลก็หมดอายุความไปแล้ว ส่วนคดีอื่นๆ ก็เล็กน้อย เต็มที่ เดินลอยชายเข้ามาได้เลย ไม่จำเป็นที่จะต้องเอาพระยศพระเกียรติให้รัฐบาลเชื่อเชียวให้ วุ่นวาย เรื่องการให้รัฐบาลเชื่อนายปรีดีกลับมาจำเป็นใหญ่อีกหน ไม่ทราบว่าเป็นการลองเชิง รัฐบาลของใคร หรืออยากดัง หรือว่าตั้งใจจะเอาจริง

รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญซึ่งใช้ระบบปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข ยกย่องเคารพนับถือสถาบัน พระมหากษัตริย์และราชบัลลังก์เป็นขวัญของประเทศและเป็นหลักของการปกครองแต่นายปรีดี เคยเป็นผู้ต้องหาในคดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ แม้ว่าจะพ้นข้อหาไปแล้วแต่ก็มีได้พัน ก้วยการพิพากษาของศาล แต่พ้นเพราะผู้ต้องหาได้หลบหนีคดีไปจนหมดอายุความ การที่รัฐจะ เชิญคดีผู้ต้องหาในคดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์มาแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ในคณะรัฐบาลของตน รัฐบาลนั้นก็เท่ากับเป็นกบฏต่อราชบัลลังก์และต่อระบอบการปกครอง อย่างน้อยก็ขาดความ สุจริตใจในความจงรักภักดีต่อราชบัลลังก์ และระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ ยึดถือพระมหากษัตริย์เป็นหลักของการปกครอง รัฐบาลจอมพลถนอมถ่านองไม่ยอมทำเป็น อันขาด

อย่างไรก็ตามการที่ ส.ส. จำนวน ๑๐ คนยื่นญัตติต่อพรรคเพื่อให้รัฐบาลเชิญนายปรีดีเข้ามาเป็นใหญ่ร่วมกับรัฐบาลนั้น แสดงให้เห็นว่าในพรรคของรัฐบาลยังมีบุคคลที่นิยมชมชอบสนับสนุนบุคคลที่เคยเป็นผู้ต้องหาในคดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์กลับเข้ามาใช้อำนาจปะปนอยู่ในพรรครัฐบาล ซึ่งเป็นเรื่องที่นักวิพากษ์สำหรับประชาชนทั่วไป”

ถึงกล่าวนี้ออกบทความของ ส.ร.น. ที่นำลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน และต่อมา ส.ร.น. ก็ได้เขียนบทความวิจารณ์พาดพิงไปถึงท่านปรีดี ฯ เป็นทำนองว่าท่านมีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีสวรรคต ลงในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันสัปดาห์วิจารณ์อันเป็นหนังสือพิมพ์เครือเดียวกัน

บทความของ ส.ร.น. ภายใต้ชื่อว่า “ป่วย-ปรีดี ? ? ?” นำลงพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ มีข้อความโดยละเอียด ต่อไปนี้

“มีคนชื่อดังอย่างสำคัญคนหนึ่ง ซึ่งเราควรจะคอยจับตามองดูไว้ให้ดี ท่านผู้นั้นชื่อ ป่วย อิงภากรณ์ ตีอกเตอร์ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านผู้นี้มีชื่อเสียงมานานผ่านตำแหน่งหน้าที่ราชการสำคัญๆ มามาก แต่เพิ่งจะ “ดัง” ขึ้นเมื่อตอนได้รับตำแหน่งเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และโต้งดังมากขึ้นเมื่อได้รับตำแหน่งคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง ดังด้วยการอภิปราย ปาฐกถา และให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอย่างนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิอย่างแท้จริง และสำนวนแหลมคมเฉือนหัวใจรัฐบาลถูกใจประชาชน ที่บอกว่า เราควรสนใจจับตามองดูไว้ให้ดี ๆ ก็เพราะท่านจะเป็นนักการเมืองที่โต้งดังของยุคอีกคนหนึ่ง ถ้าหากเป็นความปรารถนาของท่าน และท่านมีพื้นฐานและมีแว้วจะเป็นนักการเมืองได้เต็มตัว

พื้นฐาน.—

— ความรู้ความชัดเจนที่จะเป็นรัฐมนตรีว่าการได้ทุกกระทรวงอย่างสบายมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงเศรษฐกิจ และกระทรวงการคลัง ยกเว้นกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม

— ประวัติความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการไม่มีรอยตำหนิ

— มีลูกศิษย์ลูกหามาก

๑ - กิจกรรมทางด้านการสังคมสงเคราะห์ระดับชาติ เช่นเป็นกรรมการใหญ่บัณฑิตอาสาสมัคร, กรรมการใหญ่พิจารณาหาทุนเพื่อการศึกษาและเจ้าของโครงการธนาคารเพื่อการศึกษา เป็นผลทำให้ท่านมีบาร์มีมากขึ้น รวมทั้งความเชื่อถือของประชาชนที่ให้กับท่าน

- ความเชื่อถือและไว้วางใจของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ที่ให้กับท่าน เท่า ๆ กับความเชื่อถือและไว้วางใจของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติ และอดีตนายกรัฐมนตรีผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งให้กับหลวงวิจิตรวาทการ

แวนนัการเมือง.-

- ความสามารถสร้างความเชื่อถือและศรัทธาจากประชาชน

- ความสามารถสร้างบารมีในหมู่นักศึกษาและบัณฑิต

- ความสามารถเรียกความเชื่อถือและนับถือทางความคิดจากจอมพลถนอม หัวหน้ารัฐบาลและหัวหน้าพรรค ส.ป.ท.

พูดใหม่อีกหนหนึ่ง ดร. ป่วย อังภากรณ์ มีทั้งพื้นฐานและแววที่จะเป็นนักการเมือง และจะมีบทบาทต่อทางการเมืองและบ้านเมืองอย่างสำคัญและโด่งดังแห่งยุค ถ้าท่านปรารถนา และจะเป็นนักการเมืองที่น่าเกรงขามสำหรับคู่ต่อสู้ทีเดียว เมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น อย่างไรก็ตาม ดร. ป่วย บังเอิญมีพฤติกรรมส่วนตัวบางอย่างเมื่อเร็วๆ นี้ เป็นการใส่เครื่องหมายคำถามให้กับตัวเอง ซึ่งถ้าหาก ดร. ป่วย ไม่สามารถไขเครื่องหมายคำถามให้ประชาชนเข้าใจได้ ก็อาจทำให้เราต้องเสียคนดีๆ อย่าง ดร. ป่วย ไปอย่างน่าเสียดายที่สุด นั่นคือ การเดินทางจากประเทศไทยของ ดร. ป่วย ไปเยี่ยมค่านับนายปรีดี พนมยงค์อดีตผู้ต้องหาลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ถึงกรุงปารีสเมื่อเร็วๆ นี้ และเป็นการไปเยี่ยมค่านับในขณะที่ในวงการเมืองที่เมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส.ป.ท. ของรัฐบาลได้มี ส.ส. ลูกพรรคบางคนเสนอให้รัฐบาลซื้อเชิณนายปรีดีกลับเมืองไทย เพื่อให้มีตำแหน่งใหญ่เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของรัฐบาล และเป็นผู้แทนของรัฐบาลเปิดการเจรจากับจีนแดงและคณะเดียวกัน นายปรีดีเองก็กำลังเป็นตัวข่าวใหญ่อยู่ในเมืองไทยในฐานะที่เป็นโจทก์ฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และเอกอัครราชทูตไทยประจำปารีสขอให้ศาลสั่งจำเลยออกนิตินกรรมรับรองว่าโจทก์ยังมีชีวิตอยู่เพื่อใช้เป็นหลักฐานให้กระทรวงการคลังจ่ายบำนาญให้อับโจทก์ เพราะฉะนั้นการที่ ดร. ป่วย เดินทางไปเยี่ยมนายปรีดีในตอนนั้นจึงมีเครื่องหมายคำถามติดหลัง ดร. ป่วย ไปด้วยว่า นอกจากไปเยี่ยมเยียนในฐานะที่เคยใกล้ชิดและ

การพนันถือ เคอร์่วมงานเสรีไทยสมัยเมืองไทยถูกญี่ปุ่นยึดครองแบบมหาสมุทร และเคยเป็น
 ลูกศิษย์อาจารย์กันแล้ว ดร. ป่วย ได้พูดคุยกับนายปรีดีเกี่ยวกับเรื่องการบ้านการเมืองของ
 เมืองไทยอะไรกันบ้าง ถึงแม้ ดร. ป่วยจะบอกว่าไม่ได้พูดอะไรกันในเรื่องการบ้านการเมือง
 จะเชื่อได้หรือไม่ก็ยังไม่รู้ เพราะแม่แต่จอมพลถนอม นายกรัฐมนตรีบอกหนังสือพิมพ์ว่า
 ท่านสังความ ดร. ป่วย ให้ไปบอกนายปรีดีว่า จะกลับเมืองไทยก็กลับได้ แต่อย่ามาก่อความ
 ขุ่นยากขึ้น แต่ ดร. ป่วยกลับปฏิเสธว่าท่านนายกฯ ไม่ได้สั่งอะไรเลย จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ยังไม่รู้ว่า
 ใครพูดจริงไม่จริงอย่างไร ผู้ใหญ่สมัยนี้ฟังแล้วต้องเอากลับไปกรองอีกที ท่านพูดจริงหรือไม่
 ไม่จริงแค่ไหน ในเมืองไทยเดี๋ยวนี้ยังมีคนครึ่งๆ กลางๆ บางคนที่ยังหลงอยู่ว่า นายปรีดี
 เป็นปรมาจารย์ทางเศรษฐกิจสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจในเมืองไทยในปัจจุบันนี้ได้และคิดว่า
 ถ้าหากจะให้เงินแดงเล็กเป็นศัตรุกับเมืองไทยก็มีนายปรีดีเท่านั้น ที่จะเจรจาว่ากล่าวเงินแดงได้
 เพราะเงินแดงนับถือนายปรีดีคนเดียว ขอบอกว่า ความคิดอันนั้นผิด เป็นความคิดของคน
 ไร้ความคิด นายปรีดีอาจจะเคยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของเมืองไทยมาแล้วจริง และแก้ได้สำเร็จ
 เมื่อ ๓๕ ปีก่อนโน้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับเมื่อ ๓๕ ปีก่อนโน้นกับปัจจุบันก็เหมือนกับโจทก์
 เลขชั้นมูล (ต่ำกว่าชั้นประถม) กับโจทก์ คำนวนวิชาอวกาศซึ่งใกล้เคียงเหลือเกิน ความจริง
 เศรษฐกิจเมืองไทยเมื่อ ๓๕ ปีก่อนโน้น เรื่องเล็กเหลือเกินแทบจะไม่มีอะไรจะต้องแก้ นอกจาก
 แก้แค่นั้น นายปรีดีนอกจากจะท่างราชการงานเมืองและงานเศรษฐกิจไปนานกว่า ๒๐ ปี ซึ่งยัง
 ถูกปิดหูปิดตาอยู่ในเงินแดงเสียจนตลอดเวลาอันนั้น ถ้าจะมีความรู้ทางเศรษฐกิจของโลก
 ปัจจุบันก็เป็นความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของเงินแดงอย่างเดียวเท่านั้นถ้าจะเอานายปรีดีมาช่วยแก้
 เศรษฐกิจ เอา ดร. ป่วย ยิ่งดีกว่าและถ้านายปรีดีมาเป็นตัวแทนเจรจากับเงินแดง ดร. ป่วย
 ลูกศิษย์ยังมีเวดดีกว่า หรือไม่ก็คุณสง่าอึ้งนายก ฯ หรือไม่ก็นายสังข์-เฮ้า ข้อสำคัญที่สุด
 นายปรีดีเคยเป็นผู้ต้องหาคดีลอบปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ผู้
 ต้องหาร่วมกับนายปรีดีที่ถูกจับดำเนินคดีและถูกตัดสินประหารชีวิตทั้ง ๓ คน เพราะกลัวชื่อว่า
 จำเลยร่วมกันปลงพระชนม์จริง แต่นายปรีดีพ้นคดีโดยการหลบหนีคดีจนกระทั่งหมดอายุความ
 นายปรีดีไม่ได้เข้ามาต่อสู้คดีเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน การที่จะเอาบุคคลที่มีประวัติเคย
 เป็นผู้ต้องหาคดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ อันเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์และการปกครอง
 ปัจจุบันมาเป็นใหญ่ปกครองประชาชน เป็นการเหยียบย่ำประชาชนซึ่งจงรักภักดีต่อพระมหา-

กษัตริย์อย่างสุดหัวใจ ใครก็ตามที่เป็นศัตรูมาทรยศต่อพระมหากษัตริย์ ย่อมเป็นศัตรูต่อประชาชนด้วย และใครก็ตามที่ฝักใฝ่ส่งเสริมบุคคลที่มาทรยศต่อพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นคนที่ไม่ควรไว้วางใจอีกต่อไป

ด้วยเหตุที่ ดร. ป่วยเดินทางไปเยี่ยมนายปรีดีถึงปารีส ในขณะที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อสนับสนุนนายปรีดีเข้ามามีอำนาจในเมืองไทยอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่า ดร. ป่วยจะแถลงว่าเป็นการไปเยี่ยมเยียนเป็นส่วนตัวฐานเคารพนับถือและเป็นศิษย์อาจารย์กัน แต่จังหวะของเหตุการณ์ดังกล่าว รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อความที่นายกรัฐมนตรีฝาก ดร. ป่วย ให้ไปบอกกับนายปรีดี ซึ่งปรากฏว่า จากที่นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ ดร. ป่วยให้สัมภาษณ์นั้นไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่า คงจะมีอะไรบางอย่างไม่เปิดเผย ในการที่ไปพบกับนายปรีดีคราวนี้ นอกเหนือไปจากการเยี่ยมเยียนเป็นส่วนตัวซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้ประชาชนคิดวุ่นวายใจไปได้มาก และอาจขบขันสงสัย ดร. ป่วยได้มาก”

จากบทความของ ส.ธ.น. ดังกล่าวนี ซึ่งท่านปรีดี ฯ เห็นว่าเป็นบทความที่ทำให้ท่านเสียหาย ผู้เขียนบทความไม่ได้แสดงความคิดเห็นด้วยความสุจริตใจ ท่านจึงนำคดีขึ้นสู่ศาล (แพ่ง) เพื่อขอความยุติธรรม เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๓ คดีหมายเลขดำที่ ๗๒๓๖/๒๕๑๓ โดยนายวิชา กันตามระ เป็นผู้รับมอบอำนาจทำหน้าที่เป็นโจทก์แทนท่านปรีดี ฯ

ผู้ที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีนี้คือ บริษัทสยามรัฐจำกัด จำเลยที่ ๑ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จำเลยที่ ๒ นายสำเนียง วัชรชนะ จำเลยที่ ๓ นายประจวบ ทองอุไร จำเลยที่ ๔ และนายประหยัด ศ. นาคะนาท จำเลยที่ ๕

โจทก์ได้บรรยายในฟ้องมีข้อความบางตอนดังนี้

“ข้อ ๑ โจทก์มอบอำนาจให้ นายวิชา กันตามระ เป็นผู้ฟ้องจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่ปรากฏในหนังสือมอบอำนาจ ที่โจทก์เขียนด้วยลายมือของโจทก์เอง ปรากฏในหนังสือมอบอำนาจที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้อง

จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ยาววันและหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการกระทำของจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๘๒๐, ๘๒๑, ๘๒๒ และ ๑๖๗

จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของ บริษัทสยามรัฐ จำกัด และเป็นผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันและหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ จึงมีลักษณะเป็นทวิการผู้เชิดบริษัทสยามรัฐ จำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๒๑ และเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันและหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ โดยนิติกรรมอำพราง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๘ จำเลยที่ ๒ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบการกระทำของจำเลย ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ ในฐานะดังกล่าวนั้น และในฐานะผู้อำนวยการจึงมีลักษณะเป็นทวิการและสนับสนุนให้จำเลยที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๕ กระทำละเมิดโจทก์ โดยการใช้ บั๊กบับ จ้าง วาน ยุงส่งเสริมและด้วยวิธีอื่นซึ่งเข้าลักษณะเป็นทวิการและผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๔

จำเลยที่ ๓ เป็นผู้เขียนบทความลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ ภายใต้หัวเรื่อง “แฉคิดจากข่าว โดย ส.ธ.น.” และเป็นผู้เขียนบทความลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ฉบับลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ ภายใต้หัวเรื่อง “ป๊วย-ปรีดี ??? โดย ส.ธ.น.”

จำเลยที่ ๔ เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน

จำเลยที่ ๕ เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์

ข้อ ๒ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้สมคบกันลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันฉบับที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ ภายใต้หัวเรื่อง “แฉคิดจากข่าว” โดย ส.ธ.น. ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า

“แต่นายปรีดี พนมยงค์ เคยเป็นผู้ต้องหาในคดีปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ แม้ว่าจะพ้นข้อหาไปแล้ว แต่มิได้พ้นด้วยการพิพากษาของศาล แต่พ้นข้อหาเพราะผู้ต้องหาได้หลบหนีคดีไปจนหมดอายุความ”

ข้อความตอนนั้นและตอนอื่น ๆ ในบทความนั้นเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์หลายประการคือ

ก) จงใจชักจูงให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ จึงเป็นการใส่ความโจทก์ เพราะหลักกฎหมายทั่วไปและปฎิญาสากล่าวด้วย

สิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีนั้น ได้ยอมรับนับถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าความผิดประจักษ์แน่ชัดในการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยพร้อมด้วยมีประกันที่จำเป็นแก่การต่อสู้คดี โจทก์มิได้ถูกศาลตัดสินลงโทษในคดีสวรรคต และการพิจารณาคดีนั้นมิได้ดำเนินไปต่อหน้าโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างสมบูรณ์ การกระทำละเมิดของจำเลยต่อโจทก์นั้นเป็นการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์ป้องกันมนุษยชนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๒๒ จึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้ผิด

นอกจากโจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักกฎหมายและปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว โจทก์สามารถแสดงความบริสุทธิ์ได้ในข้อเท็จจริงและในข้อกฎหมายด้วยเหตุผลอีกหลายประการ

โดยเฉพาะการต้องหาในกรณีสวรรคตที่จำเลยกล่าวนั้น ก็เป็นเพียงการกล่าวหาตามหมายจับของกรมตำรวจ ซึ่งจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) กับพวกได้สร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้น โดยมุ่งแก้แค้นโจทก์ในการที่พรรคการเมืองที่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช) เคยร่วมอยู่นั้นได้พ่ายแพ้ฝ่ายโจทก์ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเป็นปฐมเหตุต่อมาอีกประมาณ ๑ เดือน พระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ ได้สวรรคต จำเลยที่ ๒ กับพวกก็ฉวยโอกาสใส่ความโจทก์ว่า สมคบกับผู้อื่นในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์องค์นั้น โดยเขียนลงหนังสือพิมพ์และกล่าวทางวาจา รวมทั้งใช้ จ้าง วาน ยุงส่งเสริมให้บุคคลร้องตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” ต่อมาได้เกิดรัฐประหาร ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ จำเลยที่ ๒ กับพวกได้เป็นรัฐบาลโดยการเห็นชอบของคณะรัฐประหาร ครั้นแล้วรัฐบาลนั้นได้สั่งให้โอนการสอบสวน กรณีสวรรคตจากพนักงานสอบสวนเดิม ไปมอบให้พลตำรวจตรีเนื่อง อาชุนทร ดำเนินการต่อไป แต่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ฯ) กับพวกก็ยังไม่พอใจที่จะให้นายตำรวจผู้นี้ซึ่งรัฐบาลของตนเองมอบหมายการสอบสวนกรณีสวรรคต ฉะนั้นจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ฯ) กับพวกในรัฐบาลนั้นจึงได้บรรจุพระพินิจชนคดีที่เสียจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ฯ) ซึ่งออกจากราชการไปแล้วให้กลับเข้ารับราชการอีก โดยจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ฯ) กับพวกได้มอบหมายให้ทำการสอบสวนกรณีสวรรคต โดยเฉพาะพระ-

พินิจชนคดีกับพวกได้ทำพยานหลักฐานเท็จ และข่มขู่พยานให้การเท็จ ดังปรากฏจากถ้อยคำ พระยาสรยุทธเสนาที่ให้การต่อศาลในคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๓๘/๒๕๑๑ ระหว่างท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ โจทก์ นางนงเยาว์ ปรากฏเสถียร กับพวกจำเลย

เมื่อพระพินิจชนคดีกับพวกได้ทำสำนวนสอบสวนตามความต้องการของจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์) กับพวกแล้ว ก็ได้เสนอไปยังพลตำรวจเอกหลวงชาติตระการโกศล อธิบดีกรมตำรวจ ปรากฏว่าสำนวนนั้นเมื่อส่งกับพื้นแล้ววัดส่วนสูงได้กว่า ๕ ไม่นิ้ว หลวงชาติตระการโกศล ได้ลงนามในหมายจับโจทก์ และได้ตอบคำถามหนังสือพิมพ์ว่า คนมิได้อ่านสำนวนนั้นอย่างละเอียดทั้งหมด หากลงนามในหมายจับโดยอาศัยบันทึกของพระพินิจชนคดีที่เสนอไว้หน้าสำนวน

ดังนั้น ข้อกล่าวหาของตำรวจดังกล่าว จึงเป็นการเกล่งใส่ความโจทก์ข้างเดียวเท่านั้น

ข) การใส่ความว่าโจทก์หลบหนีคดีสวรรคตนั้นเป็นเท็จ เพราะโจทก์ได้ออกจากประเทศไทยโดยการรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งได้ส่งรถถังระดมยิงบ้านที่พักของโจทก์ที่ปากคลองหลอด จังหวัดพระนคร เพื่อให้โจทก์และภรรยาและบุตรที่ยังเป็นเด็กไร้เดียงสาต้องพินาศล้มตาย และได้จับกุมสมาชิกสภาผู้แทนและพลพรรคและนักการเมืองหลายคนไปคุมขังไว้ และได้ติดตามที่จะทำร้ายโจทก์ในที่ต่างๆ

โจทก์จึงได้ไปอาศัยอยู่ที่สถานทูตอิตาลีประมาณ ๗-๘ วัน แล้วพิจารณาเห็นว่า การที่โจทก์จะอาศัยอยู่ต่อไปนั้น อาจทำให้รัฐบาลสมัยนั้นไม่พอใจฝ่ายทหารเรือ ดังนั้นโจทก์จึงได้ติดต่อกับสถานทูตอังกฤษ โดยผ่านนายทหารเรืออังกฤษผู้หนึ่งขอไปลี้ภัยอยู่สิงคโปร์ สถานทูตอังกฤษได้ปรึกษากับสถานทูตอเมริกัน แล้วเสร็จแล้วผู้ช่วยทูตทหารเรืออเมริกันได้นำเรือยนต์รับโจทก์ที่ท่าเรือคลองเตย ในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายนปีนั้น (๑๐ วันต่อจากวันที่จำเลยที่ ๒ กับพวกเป็นรัฐบาล) นำโจทก์ไปขึ้นเรืออังกฤษที่สันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วโจทก์ถึงสิงคโปร์ในวันที่ ๒๓ เดือนเดียวกันนั้น ฉะนั้น ถ้าหากโจทก์หนีคดีสวรรคตแล้ว รัฐบาลอังกฤษก็จะไม่ยอมช่วยให้โจทก์ไปสิงคโปร์ได้

ต่อมาอีกประมาณ ๖ เดือน อธิบดีกรมตำรวจจึงออกหมายจับโจทก์ขณะทีโจทก์ไปฮ่องกง แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้นก็ได้อาศัยหมายจับนั้นขอให้รัฐบาลอังกฤษที่ฮ่องกงส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทย ต่อมาโจทก์ไปอยู่สาธารณรัฐจีน (ก่อนสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยซึ่งรัฐบาลสมัยนั้นรู้ว่าโจทก์อยู่ ณ ที่นั้น ระหว่างกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ถึงกุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ แต่รัฐบาลไทยสมัยนั้น ก็ได้ขอให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีนส่งตัวโจทก์กลับประเทศไทยตามหมายจับในข้อหาคดีสวรรคต ซึ่งแสดงว่ารัฐบาลสมัยนั้นที่รับช่วงงานต่อจากรัฐบาลนายควงซึ่งจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) ร่วมอยู่ด้วยนั้นไม่ตั้งใจว่า โจทก์หนีคดีสวรรคตที่อาจถูกขอให้ส่งตัวกลับประเทศไทยได้ โจทก์จึงมิได้หลบหนีคดีสวรรคตลงมีแต่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกที่ใช้ความอุตสาหะในการไล่ความโจทก์ว่าสมคบในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๘ และหนีคดีสวรรคต

ค) จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ ในระหว่างที่โจทก์อยู่สิงคโปร์เป็นใจความว่า ผู้ที่ไปกับโจทก์และผู้อารักขาโจทก์ที่สิงคโปร์บางคนเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่โดยที่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) ยังมิได้สร้างหลักฐานพยานเท็จให้ครบถ้วน จำเลยกับพวกในรัฐบาลนั้นจึงได้สร้างหลักฐานเท็จส่งไปยังรัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ขอให้จับตัวร้อยตำรวจเอกเจียบ ช้างสงค์ และสิบตำรวจโทชม แสงเงิน ผู้อารักขาโจทก์เพื่อให้ส่งตัวกลับกรุงเทพ ฯ ในข้อหาคดีสามัญเพื่อได้ตัวมาอยู่ในมือจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกเพื่อดำเนินข้อหาในกรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แต่ศาลอังกฤษที่สิงคโปร์ ได้พิจารณาสำนวนถนัดแล้วจึงมีคำสั่งว่า “สำนวน (ของรัฐบาลไทยสมัยนั้นที่ยื่นต่อศาล) ไม่มีสาระจึงปล่อยตัว ร.ต.อ.เจียบ และ .ส.ต.ท.ชมแสงเงิน พ้นข้อหาไป” (NOTHING, SO DISCHARGE THESE TWO PERSONS)

เมื่อจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกไม่สามารถทำตามแผนการนั้นได้ จึงใช้วิธีทำหลักฐานเท็จข่มขู่บุคคลให้เป็นพยานเท็จเพื่อจะให้พระยาศรยุทธ ฯ ให้การว่าโจทก์กับนางทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ร่วมมือในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเมื่อพระยาศรยุทธเสนี ปฏิเสธ พระพิณจันทกิติกับพวกก็ใช้วิธีเสกสรรค์ผู้ต้องหาขึ้นใหม่ โดยขู่เชิญให้พระยาศรยุทธเสนีให้การว่า โจทก์กับนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงห์เสนี นายบุญ บัณฑวินทร์ และเรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร่วมมือกันในการปลงพระชนม์นั้น

ง) โจทก์ไม่สามารถกลับประเทศไทยได้ เพราะถูกคุกคามจากผู้มีอำนาจที่จะทำร้ายโจทก์ตลอดมา ซึ่งจำเลยกับพวกรู้ดีว่ามีพรรคพวกของโจทก์หลายคนที่มีได้ถูกกล่าวหาว่าร่วมปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ นั้น ก็ได้ถูกตำรวจจับไปยิงทั้งและขังทั้งหลายคนเช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง นายถวิล อุดล นายทองเปลว ชลภูมิ นายเตียง ศิริขันธ์ และนายชาญ บุณนาค ฯลฯ ทั้งปรากฏความจริงในคดีที่ศาลอาญาได้ตัดสินแล้วหลายคดี

แม้อายุความกรณีสวรรคตพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ หมดอายุความแล้วในวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๐๙ นั้น แต่โจทก์ก็ยังได้รับการคุกคามจากตำรวจและรัฐมนตรีที่มีอำนาจบางคนที่จะจับกุมคุมขังโจทก์เมื่อกลับประเทศไทย ดังปรากฏข้อความในหนังสือพิมพ์หลายฉบับรวมทั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐด้วย

ฉะนั้น การที่โจทก์ต้องอยู่ในต่างประเทศจึงมิใช่เป็นการหลบหนีคดีสวรรคตตามที่จำเลยกับพวกใส่ความโจทก์ ข้อความที่จำเลยกับพวกลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวันดังกล่าวนั้น จึงเป็นการจงใจใส่ความโจทก์ เพื่อให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ การกระทำของจำเลยทั้งสี่คนจึงเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์

ข้อ ๓. นอกจากหมิ่นประมาทโจทก์ดังกล่าวในข้อ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐฉบับนั้นอีกว่า

“การที่รัฐจะเชิญอดีตผู้ต้องหาในคดีเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์มาแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ในคณะรัฐบาลของตน รัฐบาลนั้นก็เท่ากับเป็นกบฏต่อราชบัลลังก์และต่อระบอบการปกครอง” และอีกตอนหนึ่งมีความว่า อย่างไรก็ตามการที่มี ส.ส จำนวน ๑๐ คนยื่นญัตติต่อพรรคเพื่อให้รัฐบาลเชิญนายปรีดีเข้ามาเป็นใหญ่ร่วมกับรัฐบาลนั้น แสดงให้เห็นว่า ในพรรคของรัฐบาลยังมีบุคคลนิยมชมชอบสนับสนุนบุคคลที่เคยเป็นผู้ต้องหาใน คดีที่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์กลับเข้ามาใช้อำนาจปะปนอยู่ในพรรครัฐบาล”

ข้อความที่ลงพิมพ์นั้นมิใช่เป็นการแสดงความเห็นติชมรัฐบาลตามธรรมดา หากเป็นการแฝงไว้ซึ่งการใส่ความโจทก์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าโจทก์เป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์

โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ในกรณีสวรรคตและโจทก์มิเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์

จำเลยกับพวกหรือควรรู้ได้ว่าเมื่อพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ สวรรคตในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ แล้วนั้น โจทก์ได้เสนอต่อรัฐสภาซึ่งสมาชิกส่วนมากที่สุดของรัฐสภาเป็นฝ่ายสนับสนุนโจทก์นั้นให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาขึ้นทรงราชย์ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบัน ครั้นแล้วในวันนั้นเองโจทก์ได้นำประธานและรองประธานรัฐสภาพร้อมด้วยคณะรัฐมนตรีอันเชิญสมเด็จพระอนุชาขึ้นทรงราชย์ดังกล่าวแล้ว โจทก์จึงขอประทานเสนาศาลว่า การที่โจทก์ได้นำเพ็ญโดยสุจริตนี้มิใช่เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ตามที่จำเลยกับพวกใส่ความโจทก์ เพราะในสมัยนั้นโจทก์ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกส่วนมากที่สุดในรัฐสภาและจากมวลราษฎรส่วนมาก ถ้าหากโจทก์เป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์หรือต่อระบบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแล้ว ก็ไม่เป็นการยากที่โจทก์จะทำการตามที่จำเลยกับพวกใส่ความหมิ่นประมาทโจทก์ ฉะนั้น จำเลยกับพวกต้องรับผิดชอบอย่างหนัก

ข้อ ๔. ภายหลังที่จำเลย ที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ได้หมิ่นประมาทโจทก์ตามที่โจทก์กล่าวในข้อ ๒ และข้อ ๓ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ก็ได้สมคบกับจำเลยที่ ๕ ใส่ความหมิ่นประมาทโจทก์ ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๔๙๓ ภายใต้หัวข้อว่า “ป่วย ปริศิ ???” โดย ส.ธ.น. ซึ่งมีการย้าหลายตอนให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบในการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ และโจทก์หลบหนีคดีสวรรคตดังความปรากฏในบทความนั้นที่โจทก์ยื่นเป็นเอกสารท้ายฟ้อง อาทิมีความตอนหนึ่งว่า “ข้อสำคัญที่สุด นายปริศิ เคยเป็นผู้ต้องหาคดีปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล” ตอนหนึ่ง และอีกตอนหนึ่งว่า “ผู้ต้องหาพร้อมกับ นายปริศิที่ถูกจับดำเนินคดีและถูกตัดสินประหารชีวิตทั้งสามคน เพราะศาลเชื่อว่าจำเลยร่วมกันปลงพระชนม์จริง แต่นายปริศิพ้นคดีโดยการหลบหนีคดีจนกระทั่งหนีออกสู่ความ” และอีกตอนหนึ่งว่า “การที่จะเอาบุคคลที่มีประวัติเคยเป็นผู้ต้องหาปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์อันเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์และการปกครองปัจจุบันมาเป็นใหญ่ปกครองประชาชน เป็นการเหยียบย่ำประชาชนซึ่งจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์อย่างสุดหัวใจ ใครก็ตามที่เป็นศัตรูมาคร่ำครวญต่อพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นศัตรูแก่ประชาชนด้วย”

ข้อความที่ลงพิมพ์นั้นมิใช่เป็นการแสดงความเห็น ตีชม นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ตาม
ธรรมดา หากเป็นการแฝงไว้ซึ่งการใส่ความโจทก์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเป็นผู้สมคบปลง
พระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ และเป็นศัตรูต่อราชบัลลังก์ตามเหตุผลเช่นเดียวกับที่
โจทก์ได้เสนอต่อศาลแล้วในข้อ ๒ และข้อ ๓ และข้ออื่น ๆ ในฟ้องนี้

ข้อ ๕. โจทก์ขอประทานเสนอศาลเพื่อประกอบดุลยพินิจถึงความอาชญากรรมร้าย
ของจำเลยที่ ๒ กับพวกที่มีแก่โจทก์ในทางการเมืองว่าจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวก
ได้เป็นฝ่ายค้านโจทก์และรัฐบาลที่โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคของจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว.
คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกได้พ่ายแพ้ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอย่างเด็ดขาดซึ่งจำเลยที่ ๒
(ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกไม่มีทางชนะตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ แห่งประชาธิปไตยที่สมาชิก
วุฒิสภาและสภาผู้แทนมีขึ้นโดยวิธีเลือกตั้งทั้งนั้นจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกซึ่ง
ใช้วิธีการต่อต้านกวีติทางประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ โดยฉ้อเอาโอกาสที่พระมหากษัตริย์
รัชกาลที่ ๘ สวรรคต ใส่ความโจทก์ว่าเป็นผู้สมคบปลงพระชนม์พระองค์นั้น โดยเริ่ม
ต้นด้วยจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) ได้ยุยงส่งเสริมและใช้วิธีแนะนำให้บุคคลรังตะโกน
ในโรงภาพยนตร์ว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” และได้สมคบกับหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์สมัยที่นายสัมพันธุ์

ขันธชวนะ เป็นเจ้าของและนายสำเนียง ขันธชวนะ จำเลยที่ ๓ ร่วมอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์
เกียรติศักดิ์ สมัยนั้นในการเขียนเรื่องลงในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นชักจูงโดยตรง และโดยปริยาย
ให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นผู้สมคบการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘

ในการสอบสวนกรณีสวรรคตซึ่งพระนิพนธ์คดีพิเชยจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ)
ได้ดำเนินการนั้น ก็ได้มุ่งตั้งข้อหาผู้ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองกับจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว.-
คึกฤทธิ์ฯ) กับพวก อาทิ ขู่ว่าจะยุยงพระยาศรยุทธเสนีให้ปรักปรำนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์
และหลวงเชวงศักดิ์สงครามก่อนแล้ว จึงสร้างพยานเท็จและหลักฐานเท็จสำหรับผู้อื่น ตั้ง
ปรากฏในบันทึกของพระยาศรยุทธเสนีแล้ว ทั้งนี้เป็นการแสดงถึงความอาชญากรรมร้ายทางการเมือง
ของจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวก มิใช่โดยการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
ด้วยความสุจริตใจ

ต่อมาจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) ได้ลงทุนเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่จัดตั้งบริษัทสยามรัฐ
จำกัด เพื่อเปิดออกหน้าเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน และรายสัปดาห์โดยจำเลย
เป็นผู้ดำเนินการและแสดงการกระทำหลายอย่างให้ผู้อ่านเข้าใจว่า หนังสือพิมพ์สยามรัฐนั้น
ในสาระสำคัญเป็นของจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ)

จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) กับพวกได้อาศัยหนังสือพิมพ์สยามรัฐดังกล่าวแล้ว ทำการใส่ความโจทก์ตลอดมาหลายครั้งหลายหน เนื่องจากโจทก์อยู่ในต่างประเทศซึ่งโจทก์รู้เรื่องจำเลยหมิ่นประมาทในหลายกรรมหลายวาระ ต่อเมื่อขาดอายุความแล้วโจทก์จึงมิได้ยื่นฟ้องจำเลย นอกจากกรณีที่ผู้ส่งหนังสือพิมพ์สยามรัฐไปถึงมือโจทก์ภายในอายุความ ซึ่งโจทก์สามารถฟ้องได้ทันภายในอายุความ และโจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ กับพวกเป็นจำเลยต่อศาลแพ่งในคดีดำที่ ๑๕๙๖/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๐ และ ๑๖๘๗ ๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๐ กับคดีแดงที่ ๕๖๕๑,๕๖๕๒/๒๕๑๐ ซึ่งศาลแพ่งและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาแต่เนื่องจากโจทก์อยู่ห่างไกล ไม่สะดวกแก่การติดตามนำพยานหลักฐานให้ครบถ้วนมาสืบต่อศาล ถึงการที่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) เป็นตัวการสำคัญคนหนึ่งในการหมิ่นประมาทโจทก์ ศาลแพ่งจึงได้พิพากษาให้จำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ เป็นผู้รับผิดชอบตามคำฟ้องของโจทก์ ในคดีดังกล่าวนี้โจทก์มิได้อุทธรณ์ คำพิพากษาศาลแพ่งสำหรับจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) เพราะเห็นว่าในคดีนั้นโจทก์มิได้นำพยานหลักฐานมาสืบให้ครบถ้วน บัดนี้โจทก์มีพยานหลักฐานครบถ้วนที่จะนำมาสืบต่อศาลถึงการที่จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) เป็นตัวการสำคัญคนหนึ่งในการหมิ่นประมาทโจทก์ โจทก์เห็นว่าคำพิพากษาศาลแพ่งในคดีดำที่ ๑๕๙๖,๑๖๘๗ ๒๕๑๐ และคดีแดงที่ ๕๖๕๑,๕๖๕๒/๒๕๑๐ เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) นั้น มีผลเฉพาะคดีนั้นเท่านั้น

ข้อ ๖ โจทก์ขอประทานเสนอต่อศาลว่า จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) กับพวกได้ใช้วิธีโฆษณา หลายประการทั้งทางเอกสารตีพิมพ์และทางวาจาในการใส่ความโจทก์ ตามแผนการ และในขณะที่สัจจะซึ่งแสดงความบริสุทธิ์ของโจทก์ประจักษ์ขึ้น จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) ก็ต้องใช้วิธีโต้กระแสแห่งสัจจะโดยโฆษณาใส่ความโจทก์จนเกินกว่าวิสัยของปกติชนผู้มีศีลธรรมและมีใจบริสุทธิ์พึงกระทำ แม้พระบรมวงศานุวงศ์ส่วนมากที่มีพระทัยเป็นธรรม ซึ่งมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และราชบัลลังก์ยิ่งกว่าจำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ๖) กับพวกก็มีได้จงใจใส่ความโจทก์หรือเป็นทุกข์เป็นร้อนว่า สัจจะปรากฏขึ้นว่าโจทก์บริสุทธิ์

ยิ่งในระหว่างที่ราษฎรจำนวนไม่น้อย กล้าแสดงความเห็น โดยเปิดเผยยิ่งขึ้นว่า โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ตามเหตุผลเช่นเดียวกับที่โจทก์เสนอต่อศาลนั้นแล้ว จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) กับพวกก็ยังเป็นทุกข์เป็นร้อนต่อกระแสนแห่งสัจจะของมวลราษฎรไทยส่วนมาก จำเลยที่ ๒ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ฯ) จึงได้ทวิการโฆษณาใส่ความโจทก์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ยิ่งขึ้น แสดงถึงเจตนาร้ายของจำเลยกับพวกซึ่งต้องรับผิอย่างหนัก

ข้อ ๗ นอกจากเหตุผลในความบริสุทธิ์ของโจทก์ ใน กรณี สวรรคต และ ใน การ พิตักษาราชบัลลังก์ดังที่โจทก์เสนอต่อศาลในข้อก่อน ๆ นั้นแล้ว โจทก์ขอประทานเสนอต่อ ศาลอีกว่า มีเอกสารมหาชนคือประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ ได้ทรงกรุณาแต่งตั้งโจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งโจทก์ขอ แนนมาท่ายฟ้องนี้ เพื่อขอความกรุณาศาลรับไว้ประกอบการพิจารณาว่าแม้โจทก์จะถูกฝ่าย จำเลยกับพวกใส่ความและอาฆาตมาดร้ายเพียงใดก็ตามแต่เพราะเหตุโจทก์บริสุทธิ์ ประกาศ พระบรมราชโองการนั้นจึงคงมีผลใช้ได้จนถึงปัจจุบันนี้ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้ โจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโสตลอดมาจนถึงวันยื่นฟ้องนี้”

เรื่อง จากท่านปรีดีฯ ไม่ต้องการที่จะทำร้ายใคร ท่านเพียงแต่ต่อสู้เพื่อป้องกันตน เองเท่านั้น ดังนั้นท่านจึงยินดีรับความโกล่เกลี่ยของศาลที่ขอให้โจทก์จำเลยประณีประนอม ยอมความกันเสีย โดยจำเลยยินดีประกาศขอภัยในความผิดพลาดของบทความดังกล่าว ส่วนโจทก์ก็ยินดีที่จะให้อภัยเมื่อจำเลยมีความสำนึก คดีจึงเป็นอันยุติลงในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๔๙๔ เวลา ๑๓.๐๐ น. โดยโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายหลังที่จำเลยได้ลงประกาศ ขอภัยในหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐ (รายวัน) และสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ซึ่งมีข้อความ ในคำประกาศดังนี้

ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้องบริษัทสยามรัฐ จำกัด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายสำเนียง ขันธขวนะ นายประจวบ ทองอุไร และ นายประหยัด ศ. นาคะนาท เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดโจทก์ ตามคดีดำหมายเลขที่ ๑๒๓๖/๒๕๑๓ เนื่องจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๓ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ ฉบับลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓ ลงข้อเขียนซึ่งเขียนโดย นายสำเนียง ขันธขวนะ ใช้นามปากกาว่า ส.ช.น. ซึ่งมีใจความว่าโจทก์พัวพันในคดีสวรรคตนั้น

จำเลยขอแถลงความจริงว่า โจทก์ไม่เคยเป็นจำเลยในคดีสวรรคตเลย และไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด เมื่อโจทก์ไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษ จึงถือว่าโจทก์ยังบริสุทธิ์ ส่วนการที่โจทก์หลบหนีออกจากประเทศไทยนั้น เป็นเพราะหลบหนีการรัฐประหาร จึงขอให้ผู้อ่านทราบความจริง และขออภัยในความคลาดเคลื่อนนี้ด้วย

บริษัทสยามรัฐ จำกัด
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
นายสำเนียง ขันธขวนะ
นายประจวบ ทองอุไร
นายประหยัด ศ. นาคะนาท

หลังจากที่สยามรัฐได้ประกาศขออภัย ต่อท่านปรีดี ฯ แล้ว กรณีการใส่ร้ายป้ายสี ท่านปรีดี ฯ ก็น่าจะสิ้นสุดลง แต่การให้คำเป็นเช่นนั้นไม่ หนังสือพิมพ์ไทยเดลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ ในคอลัมน์ตอบปัญหาข้อข้องใจโดยผู้ใช้นามปากกาว่า “ชวานทอง” ได้โฆษณาใส่ร้ายป้ายสีท่านปรีดี ฯ อีกต่อไป และเมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนั้นท่านปรีดี ฯ ก็จำเป็นต้องขอเอาบาปมีศาลเป็นที่พึ่งอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลแพ่งตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔ โดยนายวิชา กันตามระเป็นผู้รับมอบอำนาจ จากท่านปรีดี ฯ อีกเช่นกัน และก็ได้มีการไต่ถามของศาลอีกเช่นเคย จำเลยจึงได้มีความสำนึกและขออภัยโทษต่อท่านปรีดี ฯ ซึ่งท่านปรีดี ฯ ก็ยินดีให้อภัย กติจึงเป็นอันสิ้นสุดลงด้วยการประกาศขออภัยโทษของจำเลยทั้ง ๔ (นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย ในนามบริษัทไทยเดลีจำกัด จำเลยที่ ๑ นายสาร บรรดาศักดิ์ จำเลยที่ ๒ นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย จำเลยที่ ๓ และนายจำนง แก้วไธวัชชนะจำเลยที่ ๔) ดังข้อความสำเนาประกาศขออภัยต่อไปนี้

ประกาศ

ตามที่นายปรีดี พนมยงค์ ได้เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท ไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด
ที่ ๑ นายสาร บรรดาศักดิ์ ที่ ๒ นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย ที่ ๓ และนายจำนง
แก้วโสวัณณะ ที่ ๔ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน
และหมิ่นประมาทโดยใส่ความ ทำให้โจทก์เสียหายตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๑๓/๒๕๑๔
เนื่องจากหนังสือพิมพ์หลักเมือง สมัยไทยเดลี ฉบับลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๓ หน้า ๘
ลงข้อความซึ่งเขียนโดยจำเลยที่ ๒ ใช้นามปากกาว่าชวานทอง ในคอลัมน์ตอบปัญหาขัดข้อง
หมองใจ เป็นการหมิ่นประมาทนายปรีดีพนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐมนูธรรมว่า เป็นคน
ล้มชาติกำเนิดของตนเอง ไม่มีน้ำใจเป็นนักกีฬา จะเป็นผู้ฉ้อโกงเป็นนักประชาธิปไตยไม่ได้
และเป็นอ้ายโจรปล้นราชบัลลังก์ มีการพัวพันในกรณีสวรรคตด้วยนั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้าจำเลยทั้งสี่คน ได้รู้สึกสำนึกว่าข้อความที่จำเลยเผยแพร่ข้างต้นนั้น
มิได้มีมูลความจริงแต่ประการใดเลย

ข้าพเจ้าจำเลยทุกคนจึงขออภัย นายปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐมนูธรรม
โจทก์ ที่ถูกข้าพเจ้าทั้งหลายใส่ความด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ดังกล่าวแล้วซึ่งนายปรีดี พนมยงค์
ได้กรุณาให้อภัยและถอนฟ้องคดีแล้ว

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย

ในนามบริษัทไทยเดลีการพิมพ์ จำกัด จำเลยที่ ๑

นายสาร บรรดาศักดิ์ จำเลยที่ ๒

นายรุ่งโรจน์ นรเชษฐวุฒิวัย จำเลยที่ ๓

นายจำนง แก้วโสวัณณะ จำเลยที่ ๔

(ต่อไป, รัฐบุรุษอาวุโสผู้ไร้แผ่นดิน และ “ทนายจำเป็น”)

โปรดเรียกหา

“ทนายจำเริญ”

สารคดีการเมือง
ที่ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง
และบอบโลก

■ ท่านอ่านหนังสือเหล่านี้หรือยัง

■ ถ้ายังโปรดหามาอ่านด่วน

- △ “ชีวิตและงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์” (๔๐ บาท)
- △ “ศิษย์อาจารย์” (๕ บาท)
- △ “ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับท่านปรีดี พนมยงค์” (๒ บาท)
- △ “เมื่อรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ สลักฯ” (๒ บาท)
- △ “จากกรุงเทพฯ ถึงบกก” (๒ บาท)
- △ “ท่านปรีดีฯ กับราชบัลลังก์” (๒ บาท)
- △ “การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของท่านปรีดีฯ” (๒ บาท)
- △ “ประวัติรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” (๒ บาท)

และเล่มต่อไป “ประวัติรัฐบุรุษอาวุโสฯ ตอนสอง” กำลังจะออกติดตามมา

การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของ
รัฐบุรุษอาวุโส บรดี พนมยงค์